

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hatásos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.
Nyílttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemi
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 332

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József tőrcsereg-ut 22. m.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Szombat, szeptember 7.

Mai számunk főbb közleményei:

- A kulturpalota tisztviselőinek választása.
- A harc felelőssége és az ellenzék.
- A vasárnapi repülőnap.
- Tisza István és a postaaltisztek kislakásai.
- Kémkedéssel gyanúsított hírlapíró?
- Árvizvesztély Erdélyben.
- Látogatás a trónörökös főhadiszállásán.
- Véresre vert gazdák az aradi rendőrség fogdájában
- Tizennyórási menetelés étlen-szomjan.

„Önmagát amortizálja.”

Arad, szeptember 6.

Molnár Ferenc torzképei között van az a szerencsétlen ember megrajzolva, a ki elseji fizetését csupa praktikus, okos dologra költi, csupa olyan valamire és egyébre, a mivel száz százalékos megtakarítást és hihetetlen hasznot lehet elérni és — csodálatos — mégis tönkremegy. Sok mindenhez hasonlítottuk már a mi városunkat, de legjobban talán mégis erre az emberre formázik.

A mit mi csinálunk, a mit mi tervezünk, az mind — hogy egy sokszor használt, kedvenc vezérszót ismételjünk — **önmagát amortizálja.** Építünk például egy kaszárnyát; ez kitűnő üzlet, hiszen a bér, a mit a katonaság fizet, az utolsó krajcárig letörleszti az építési költséget. A kaszárnya helyett egy újat kell építeni, a bérrel ez is „önmagát amortizálja”, hogy a régi kaszárnya még nincs kifizetve és hogy az új kaszárnyabér amant elfelejti amortizálni, — arról már senki se tehet. Megcsináljuk a két vashidat; az építés előtt erre is kész a ceruzavetés, hogy magától fog lefizetődni.

A vas tovább tart, mint a hidkölcson; észre se vesszük, a mialatt rongyos hatvanöt év eltelik és ingyen a mienk két pompás hidacska. A hidkölcson persze drágább, mint a hogy hittük, a vámgarasok pedig ritkábbak: itt is deficit lett az ügyből. Annál igazán alig látszott valami jobb üzletnek, mint a mikor a városi jéggyárat megcsináltuk; hiszen a minimális jég-fogyasztás is bőven hoz annyit, a mennyi a beruházás évi amortizációját fedezi. A második évben már jobbnak látszott, ha a jéggyár üzemét pihentetjük és amikor egy üzem pihen, akkor nincs, ami amortizáljon; persze, ez előre nem látható körülmény volt. Az autobusz-üzem az föltétlenül amortizálna önmagát, ha a növekvő igényekkel szemben nem kellene új, meg új kocsikat venni és — a mi sokáig nem lesz kikerülhető — a járatokat a mellékvonalakra kiterjeszteni.

Igy, így. Nincs olyan terv, proposíció a városnál, amely ne azzal az aláterítéssel kezdődne, hogy a városnak ez voltaképpen nem kerül pénzbe, mert innét, meg onnét biztos a fedezet, a várható jövedelem. Ilyen, — hogy egy ellenszenvenessé nevelt fogalomra sok szót ne vesztessünk, — a kulturpalota költségvetése. Rövid ideje még az a meggyőződés csökkentette a kulturlekedésünket, hogy a palotára és járulékaire évente csinos összeget fizetünk rá, — tessék, itt a nyomtatvány: nem kerül semmibe. Igaz, hogy az ilyen költségvetés olyan rugalmas módszerrel készül, ahogy részvénytársasági mérlegekből egyforma könnyűséggel lehet nyereséget, vagy vesztesé-

get kihozni: de hát, a papíron, ime, önmagát amortizálja és tartja fenn.

Végül pedig — az új színház építésének is ez a csásbszava. A régit keresztülkasul átfarmáljuk, passage-ot építünk belé s új színházat is csinálunk: mindez nem fog kerülni semmibe, azaz, hogy kiadja magából nemcsak az új építkezésnek amortizációját, hanem a régi színházkölcson törlesztését, amelylyel természetesen még nem vagyunk készen.

Lehet. Nincs jogunk kétségbe vonni a mérnöki hivatal tervező-képességet, számításainak, költség-megállapításainak reális voltát. Lehet, hogy a körző, vonalzó és a számoló ceruza segítségével az adósságból csakugyan jövedelem lesz, amelyre szabad új kölcsönt fölvenni. Lehet, — de nem fojthatjuk azt a gondolatot magunkba: a mi a városházán azzal kezdődik, vagy oda konkludál, hogy „önmagát amortizálja”, az nekünk nem tetszik, az gyanút és aggodalmat kelt mi bennünk és abban már nem hiszünk. Az ókori görög is akkor félt legjobban a Danaoktól, mikor ajándékot hoztak, — mi is akkor érezzük a pótdómeledés szelét, mikor valami a hivatalos előterjesztés szerint nem kerül semmibe. És ideje lenne, hogy valaki az ilyen proposíció után mondja a Tanácsnak:

— Kérem: mi nem garaszkodunk, tudjuk, hogy egy város igényeinek ellátása pénzbe kerül. Hadd halljuk, mennyibe: tizezerbe, százezerbe, egy millióba. Ha van rá pénzünk, vagy ha szerezhetünk rá és ha megéri: megadjuk. De olyasmi, ami

Kaland.

Irta: Rudnyánszky Endre.

Nyári alkonyatkor, a sűrűület tikkasztó levegőjében, Vedró István a Városliget felé sétált barátjával. A gyér pázsit, a kopaszodó fák talán lehelnék valami csekély üdőbb illatot. Benn, a házfalak völgyeiben, fulladoztak a forróságtól. És az emberek, az ismerősök is kergették őket kifelé. A bűnös szerelem gyanakvó öntudata élt bennük.

Jolán férje mozgópostás volt. Ha a köteleesség távol tartotta hazuról, Vedró nyomban Jolánhoz sietett. Amíg a férj izzadó testtel, zugó fővel dolgozva Predeál felé rohant a zakatoló, imbolygó vonaton, addig a szerelmesek mámoros órákat, gyönyörű éjszakákat éltek. Jolánnak nem volt gyermeke, nem tartott cseleget, bármikor elhagyhatta a lakást és Vedró is bátran fölkereshette. A telet, az őst a kétszobás, sablonosan butorozott lakásban töltötték és csókok, ölelések mámorában bájosnak találták ezt a nyárspolgári környezetet is. De most elviselhetetlen volt a hőség. Késő délután elhatározták, hogy kisértálnak valahová. A sűrűület leszáló leple alatt indultak el, de még nem mertek a ligetbe menni, ahol a Stefánia-ut, a kioszkok és kávéházak vidéke lépten nyomon ismerősökkel fenyegette őket. Ott bolyongtak a Városliget felé vezető utcákban; a Lendvay-, a Délibáb-utcai villasorok veszélytelen táján. Az illatos kis kertek, suhogó, szellős fák gazdag, nagyuri gazdái nem ismerik sem Péter Tamás postatiszt felesé-

gét, sem Vedró István középiskolai tanárt. Egyik utcából a másikba fordultak, olykor ijedten rebentek át az Andrássy-uton. Várták a sötétséget, az estét.

Közvetlenül előttük nagy, sötétzöld automobil kanyarodott be az utcasarkon és egy idomtalan, titáni kövekből összerótnak látszó villa előtt állt meg. A sajtáságosan gömbölyített ablakokra sötétsárga redőnyök borultak, csak egy barlangszerű erkély mélyén látszott életet hirdető villanyfény. Az egész épület modern izléssel átgyurt ódon lovagvárhoz hasonlított. Valójában Csatlós Rezső akadémiai műépítésznek a villája volt, mint azt a földszint szegletébe ékelt felmértes bronzbetűk hirdették. Tömjéni ember lépett le óvatosan az automobilról és a szecessziós vaskapu zárjával beléődött. Belülről még visszaszólt az automobil vezetőnek:

— Ma már nincs szükségem magára. Holnap félkilenkor jöjjön értem.

— Igenis, nagyságos ur!

A soffőr kényelmesen rendezte a kocsit ülésén heverő takarókat. A szerelmes pár elsétált mellette. Jolán csillogó szemmel nézte a gépet, néhány lépéssel odébb pedig nagyot sóhajtott. Mögöttük ekkor szólalt meg a motor pöttyögő hangja.

— Még sosem ültem automobilon! — mondta az asszony.

Vedró pár pillanatra megállt, majd hátra-nézett. Az automobil az utca másik végé felé tartott, azután megfordult és lassan jött utánuk.

Mikor egy vonalba ért velük, Vedró odaszólt a soffőrnek:

— Megálljon, barátom! Valamit szeretnék mondani magának. Jolán, várjon egy percig rám.

A vezető ravaszkepű fiatal legény volt. Rög-tön megértette, hogy hátmegetti fuvarról van szó, a mellékutca kanyarodott és intett Vedrónek. Pár szót váltottak, megvolt az alku.

— De éjfélnél tovább nem maradok. A garagiban kell lennem, — fejezte be a soffőr az alkudozást.

Vedró megnyugtatta, azután Jolánhoz sietett.

— Jöjjön, üljön föl. Kirándunk valamerre. Éjjeli automobil ut! Gyönyörű lesz!

A soffőr táskáját kotorta elő az ülés alól és abból rövid válogatás után sűrű automobilfátyollal kínálta meg a fiatal asszonyt. Mint aféle pesti járdán nevelkedett legény, tisztában volt a helyzettel, sőt mi több, be is volt rendezkedve ilyenmire.

Jolán beburkolta fejét az acélszürke, selymes lepelbe. Gyerekes jókedvvel ugrott a kocsiba és fészkelődve kereste a helyét a széles bőrülésen. Elindultak.

— Hová megyünk? — kérdezte a soffőr.

Vedró Jolánra nézett, az asszony vállat vont.

— Nekem mindegy. Csak gyorsan, nagyon gyorsan menjünk.

— Jó, sima, egyenes utat válasszon, — felelt a soffőrnek Vedró.

— Akkor a Hűvösvölgyet ajánlom. Az ut jó. Egyenes, mint a deszka.

nem kerül semmibe, — az nem kell. Még egy pár alkotás, ami „önmagát amortizálja”, és tul jutunk a pótadóban a századik percenten.

A kulturpalota tisztviselőinek választása

— Rossz az ügykezelési szabályzat. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 6.

Suba alatt nem terem áldás, titkos üléseken nem lehet jó szabályrendeleteket és reális költségvetéseket készíteni. Ezt a vitathatatlant tény állapította meg Arad város szervező bizottsága, amely ma délután Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülésében a kulturpalota ügykezelési szabályzattervezetét és annak költségvetését akarta tárgyalni, végső formába önteni. A bizottsági tagok a szabályzat teljes ismerete nélkül láttak jóformán munkához, mert csak tegnap délután kapták meg a nyomtatványt és a sajtónak sem volt alkalma arra, hogy a rendkívül fontos kérdéssel annak jelentőségéhez mérten foglalkozzék. A szabályzat elkészítésére kiküldött ad hoc bizottság ugyan úgy találta jónak, hogy zárt ajtók mögött készítse azt elő és az ülések után kapott és mint most kitűnt, egyoldalú és felületes információk mindent elmondtak, csak a lényegét hallgatták el.

A szervező bizottság ezért ma csak inkább megbeszélés formájában foglalkozott a kérdéssel. Minthogy olyan lényeges és elvi hibákat talált a tervezetben, hogy az egésznek átdolgozása nélkül azok abból kiküszöbölhetők nem lennének, egy albizottságot kellett kiküldeni, amely az egész munkát előlről kezdje és Arad város közönsége által hozott nagy áldozattal, magával a kulturával arányban álló kereteket teremtsen a kulturpalota ügykezelése részére.

Annak jellemzésül, hogy a szabályzat tervezet mennyire felületes, említette meg Rosenberg Miksa dr., hogy maga az a fogalom, amelynek az életbe leendő átültetéséről van szó, *hat féle névvel van megjelölve a szövegben*. Kulturpalota, kulturház, közművelődési ház, könyvtárgyűjtemény, közművelődési palota, stb.

Eltételezve attól, hogy a bizottsági tagok valamennyien azt a nézetet vallották, hogy nem lo-

gikus egymásutánban következnek a szabályrendelet szakaszai és zavart, szétszórt megállapításait egységes rendbe kell előbb szedni és csak azután tárgyalható. Mülek Lajos dr. kijelentette, hogy neki olyan elvi kifogásai vannak a szabályrendelet szelleme és ebből folyó intézkedései ellen, amelyek lehetetlenné teszik, hogy az átdolgozásban másképp részt vegyen, mintha az ő aggodalmait előbb el nem oszlatják, illetve a bizottság, az ő álláspontjának elismerésével a következők szem előtt tartására kötelezze azokat, akiket a szabályzat átdolgozására kiküld:

— Nem tartom megengedhetőnek, — mondotta Mülek, — hogy a kulturpalota tisztviselői karának alkalmazása kivétessék a törvényhatósági bizottság kezéből. A szabályzat 14. §-a ugyanis gondoskodik arról az esetről is, hogy az igazgató, a könyvtáros és a műtáros állása meghívás után töltsék be. Arad város közönsége óriási áldozatot hozott az intézmény létesítéséért és ezért csak egy módja lehet a palota tisztikara szervezésének: a választás. A közgyűlés erről a jogáról semmi körülmények között nem mondhat le és semmiféle más szempont nem vezetheti, mint hogy ő maga határozza meg, hogy kiket akar a kultúra ügyeinek vitelével megbízni. A meghívás tág teret nyitna a protekciónak és minthogy az ugysem történhetnék egyhangulag, mert a törvényhatóság bármely tagja ellentmondhat és ez az ellentmondás bizonyos személyi színezetet nyerne, a legkorrektebb eljárásnak tartom, ha a szabad versenynek a legtágabb teret adjuk, és csak a szavazás útján kifejezésre jutó többség akaratából megválasztott férfiakat alkalmazunk. Ebből az is következik, hogy a Muzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőségének nem adhatjuk meg azt a messzemenő jogot, hogy ő ajánljon nekünk jelölteket, mert a törvényhatóságnak szuverénitása azt jelenti, hogy a törvényben megállapított eseteken kívül azokat iktatja tisztviselői sorába, akiket ő akar és ő tart alkalmazásnak.

— Ugyancsak ebből az elvi szempontból ítélem meg a 16. szakasznak azt az intézkedését, hogy hivatalos teendőik ellátására a fennforgó szükséghez képest a szervezetén kívül álló munkások is alkalmazhatók és ezek alkalmazása, valamint díjazása felől a felügyelő-bizottság határoz. A felügyelő-bizottság ilyen jogokat nem követel-

het magának, mert ez ugyancsak a törvényhatósági-bizottság közgyűlését illeti meg egyedül, aminthogy nincs a törvényhatóságnak egyetlenegy bizottsága sem, amely büdzsetárius kereteken felül emelkedve oly kiadásokat állapíthasson meg, amelyek már előzőleg nem nyertek volna a törvényhatóság részéről jóváhagyást.

— Ugyancsak elvi szempontból találok elhibázottnak a szabályzatnak az igazgatásra és kezelésre vonatkozó részét is, mert ebben a tisztviselők az adminisztráció szükséges egységességén felül egymás alá és nem egymás mellé vannak rendelve és a nagyobb kvalifikációval bíró részére kisebb hatáskör van kiszabva, mint azt a józan ész szerint megilletné.

A bizottság általános helyesléseivel találkozott Mülek Lajos fejtegetése. Varjassy Árpád, Kovács Vince azt jegyezték meg, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztérium, amelynek az Országos Főfelügyelőség az egyik szerve, rendeletileg szabályozza a Közművelődési Házak és a Főfelügyelőség kölcsönös viszonyát és a város nem teheti tul magát azon, hogy a tisztviselők választása alkalmával a főfelügyelőség véleményét ki ne kérje. Ez a vélemény — mondotta — abban áll, hogy a minisztériumnak ez a szerve vizsgálja felül, vajon a pályázó kellő kvalifikációval bír-e, mert minden áron azt a célt akarják elérni, hogy a törvényben előírt kvalifikációval rendelkező egyének tölthessenek be állásokat a Közművelődési Házaknál.

— Ha ez így van — mondotta Steinhard Mór dr. — akkor pláne nem tárgyalhatjuk az előttünk fekvő szabályzatot, mert ismernünk kell előbb az említett miniszteri rendeletet és azzal összhangba kell illeszteni. Csak azt az egy, szintén elvi megjegyzést akarom tenni, hogy a kulturpalotánál megválasztandó tisztviselőktől megkövetelem, hogy azok mellékfoglalkozást ne űzhesenek, egész munkaejük, tudásukat és idejüket az intézménynek szenteljék és nem engedem meg, hogy a felügyelő-bizottságtól a szemponttól akár egyetlenegyszer is eltekinthessen. A törvényhatósági bizottság közgyűlésének a dolga, hogy konkrét esetben kivételt tegyen.

A bizottság ezután elhatározta, hogy Varjassy Árpád elnöklésével Mülek Lajos dr., Nesnera Aladár, Szathmáry János, Rosenberg Miksa dr., Steinhard Mór dr. és Jegessy Károly dr. tör-

A gépkocsi lekanyarodott az Andrássy-utrá, néhány pillanat múlva a köruton rohant hullámzó, ütemes ringással a Margithid felé. Nyitott kocsi volt. Hatalmas, leeresztett ernyője a zökkenések-nél nagyokat suhogott a hátuk mögött. Előttük üvegfal rekesztette el a soffórt a kocsi belsejétől és elfogta az éles légáramlat egy részét. Két oldalról halk tütytyel becsapott a szél, meglöbög-tatta Jolán fátlyát. Vedró szalmakalapja majdnem leröpült. Az asszony sokáig és boldogan kacagott. Széles jókedve volt. Pajkos, szökevény gyerekek érezték magát, aki az éjszakában vágatva csatangol. Azután észrevette a járőkeket. Nem győzte mutogatni a férfinak, hogy milyen hirtelen maradtak el mellettük mind. Megjegyzéseket tettek mindenkire, nevettek, kiáltozva beszéltek, a szél és a gyorsaság el-el kapdosta a hangjukat. Pompás kedvük kerekedett.

Észre sem vették, hogy már a budai határban járnak. A kocsi megállt, a soffór meggyújtotta a tűz-szemű lámpákat. Este lett. A hidőgkut ut fasora sötétben integetett feléjük.

— Erre hívós van. Fölhuzom az ernyőt, — szólt a soffór és választ sem várva, meg is tette.

— Még az üvegfalra is diszkrétén rádobott egy takarót.

Ijedt, fiatal szerelmes pár módjára hevesen dobogó szívvel ültek egymás mellett. A diszkrét készséget megértették, de szinte elfeledték szenvedélyes érzéki szerelmüket és megzavarodtak, elpirultak az idegen ember bizalmas biztatásától. Vedró karja az asszony derekára simult és Jolán az összebagozott fátlyáit

bibelődve, türelmetlenül a kalapot is lerántotta a fejéről s a szemközti ülésre dobta, azután a vállára hajolva csókra kínálta az ajkát.

Maguk sem tudják hogyan telt el az idő. Egy kis vendéglőben, tul a hívósvölgyön, ettek is valamit, azután visszafelé indultak. A bologató fák szaggatott sora egybeolvadó sötét fallá kapcsolódott előttük. Pislogó gázlángok siklottak tovább szikravillanással az ut két oldalán. Kis vártatva a Duna sötét, acélos tükre imbolygott alattuk. Bágyadtan, szerelmesen itták az éjszakai ut levegőjét, a hullámokból szálló zsongító hús illatot, az eget csillagaival, a part végtelen kettős lámpasorát. Minden szép, minden bűbajos volt, minden a szívébe lopózott.

Közeledtek hazafelé. Óvatosan csak a Váci-körutra utasították a soffórt. Onnan majd besurrannak abba a kis utcába, ahol Jolán lakik.

Éjtél felé járt az idő. A körut széles testére csend borult. Egy-egy mulatozó, kalandkereső léptei kopogtak. Messzebb dübörgő konflisok járhattak. Az elhaló kattogás elvegyült az éjjeli kávéházak zsvajos, ujjongó, zenés zajába. Az automobil surrogva, zubogva repült.

Egyszerre a mellékutcából egylovas kocsi hajtott ki. Álomszerű, átvilágító jelenet volt. A kocsis talán részeg volt: előbb fordulathoz kezdett, azután váratlanul egyenes irányba rántotta gebéjét. A soffór túlkölt, megesavarta a kormányzó kereket káromkodva rántotta meg a feket, de a sulyos gép már egész erővel belevágódott a kocsi oldalába. Kocsis és soffór egyszerre kiáltottak föl: valami nehéz test zuhant s a motor erős pukkanással elhallgatott. Az éjjeli kávéház ivlámpái elősiető embe-

rekre világítottak. A rendőr löszörforgója is megvillant már.

A rémület merevsége elszállt Vedró agyáról, hirtelen leugrott s a még mindig benuktan üdő asszonyt valósággal lerántotta a kocsiról. Homloka vérzett, az üvegfal szétört cserepei megsebeztek. Jolán sértetlen volt.

— A rendőr mindannyiunk nevét följegyzi. Ha itt talál, veszte vagy, — sugta Jolán fülébe. — Ujságba kerülsz, férjed mindent megtud. Nem szabad késlekednünk.

Jolán akarat nélkül követte. Távozásuk nem ment simán. A baleset színhelyére már összegyűltek néhányan s amíg átvergődtek a kíváncsiak során, a soffór észrevette szándékukat.

— Halló! Álljon meg az ur!

Vedró megtaszította Jolánt:

— Menj egyedül! De siess! Rögtön követelek!

Az asszony futva távozott és csakhamar eltűnt a mellékutcában. Vedró szemmel kísérte, mialatt nyugodtan visszatért az automobil mellé. A rendőr már nagy buzgalommal jegyeztetett a jegyzőkönyvébe. A soffór beszélt:

— Lovász János a nevem. Csatlós Rezső műépítész soffórje vagyok...

Ő is, meg a kocsis is ártatlanságukat bizonygatták. A rendőr végzett velük, azután fölírta a tanukat, elsősorban Vedrórt.

— De hisz ön vérzik, — konstataulta megdöbbenve és minden ellenkezése mellett is a mentőkhöz vezette a férfit.

Vedró egész éjjel lótot-futott. A mentőktől a főkapitányságra, onnan néhány hirlaphoz, míg

vényhatósági bizottsági tagokból álló szűkebb körű bizottságot küld ki és ezt bizza meg egy újabb szabályrendelet tervezet elkészítésével.

Ezután a kulturpalota 1913. évi költségel-irányzat tervezetét akarta tárgyalni a bizottság, azonban ezt sem tette meg, mert úgy látta, hogy az nem redli. Az előirányzatban ugyanis fedezetül fel van véve a vármegye közönsége által megszavazott 20.000 koronának negyedik részlete gyanánt 4000 korona, az állam részéről pedig az államsegélyből nyolcadik részlet gyanánt 10.000 korona és ez a 14.000 korona mint a folyó kiadások fedezésére szolgáló összeg van kitüntetve, noha ez csak kamatjául szolgálhat annak az építési tőkének, amelyet a város ezután lesz csak felveendő.

A bizottság különben is Nesnera Aladár álláspontját fogadta el, aki azt javasolta, hogy a költségelirányzatban csak a szoroson vett személyi és dologi szükségleteket állítsa be a számvevőség, mert a palota építéséből származó adóság törlesztése a városi pénztár dolga és így e kettő össze nem keverhető. Ha deficit mutatkozik a kulturpalotánál, azt úgy is a város közönségének kell fedeznie és a költségvetés realitása is azt követeli, hogy a város közönsége lássa, melyek azok a feltétlenül biztos bevételi adatok és melyek a feltétlenül szükséges kiadások. A bizottság a számvevőséget új költségvetés készítésére utasította.

VÁROS ÉS MEGYE.

Arad város zárszámadásai. A pénzügyi bizottság ma délután Vannay Gyula tanácsnok elnöklésével tartott ülésében az elmúlt esztendőről készített zárszámadásokat revidálta, azokat az eredeti okmányokkal összehasonlította és jóváhagyta. A bizottság ez alkalommal megtekintette a számvevőség helyiségeit is és azt állapította meg, hogy azok a tisztviselők igényeinek nem megfelelőek, mert szűkek és ezért a tanácsnak azt javasolja, gondoskodjék azok bővítéséről.

Folytatólagos sorrendje. Az Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1912. évi szeptember hó 11-én délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak: 20. A tanácselőterjesztése Trunner Frigyesnek a községi kötelekbe való felvétele tárgyában. 21. A városi tanács betérjeszti

vége egyik szerkesztőségben ismerősre talált, aki telefonon kérte meg a többi lapokat, hogy halgassák el Vedró nevét.

Igy csak arról szólt a híradás, hogy Csatlós Rezső műépítész automobilja éjjel összeütközött Kiss Jeromos egyfogtű bérkocsijával. Az automobilban egy ismeretlen nő és hölgy ült, akik sietve távoztak, mielőtt valaki odaért volna. Megnyugodva olvasta ezt hajnalban egyik kávéházban és türelmetlenül sietett Jolánt is megnyugtanni.

Csatlóst majd a guta ütötte meg mérgében, mikor a rövid, de sokatmondó históriát olvasta. Telefonon rendelkezett, hogy Lovász Jánost csapják el, de a garageból fölvilágosították, hogy erre nincs szükség, mert a soffőr megszökött. A műépítész tajtékzott a tehetetlen méregtől, boszut fogadott az ismeretlen utasok ellen. Reggeli után azonban lecsillapodott, megemlékezve orvos tanácsáról, aki föltétlenül nyugalmat ajánlott neki mindig. Elhatározta, hogy befejezettnek tekinti az ügyet. Csak hogy a befejezés nem az ő elhatározásán mult.

Másnap korán hajnalban éles rikácsoló hang zavarta föl álmából.

— Hát így vagyunk! Maga hölgyikéket kocsikáztat éjjel! A szeretőit viszi automobilozni! Hogy nem maga volt? Mit gondol, én számár vagyok, hogy elhiszem azt a mesét az ismeretlen párról? Az egyik ismeretlen maga volt, azt úgy is tudom. De a másikat, azt a drágalátos hölgyet is kinyomozom és kikaparom a szemét.

A tulon-tul molett fekete hölgy Csatlósné volt. Karlsbadi fürdőkuráját félbeszakítva, az első gyorsvonattal robogott haza, amint az automobil-

Limbeck János bérlethosszabbítás iránti kérelmét. 22. U. az betérjeszti a rendőrség és tűzoltóság ruhaszükségletének elkészítése iránt megtartott versenytárgyalás jegyzőkönyvét. 23. U. az betérjeszti a Balta Mika 73 hold hasznosítása iránt megtartott versenytárgyalás jegyzőkönyvét. 24. U. az betérjeszti Cukor-féle óvartéri fatelep bérbeadása iránt megtartott árverés jegyzőkönyvét. 25. U. az betérjeszti a szegényekháza ruhaszükséglet szállítása iránt megtartott árverés iratait. 26. U. az a Dr. Mann Adolf által egy magángyógyintézet engedélyezése iránt beadott kérvénynek a belügy-miniszterhez való pártoló felterjesztése tárgyában.

A harc felelőssége és az ellenzék.

— A kormány békejavaslata. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, szeptember 6

Az ellenzék részéről még nem jött komoly válasz — néhány akadémikus jellegű vitatkozások és felelősség nélküli fenyegetésen kívül — arra a fordulatot jelentő prozopozícióra, amellyel tepnapelőtt Lukács László lépett a politika színterére. Pedig a béke lehetősége sürgős tisztázásra szorul.

Egy beavatott előkelő politikus fővárosi tudósítónk előtt így nyilatkozott a helyzetről:

— Most már az egész ország ismeri Lukács miniszterelnök nyilatkozatát a tárgyi alapon teremtendő béke lehetőségéről. Ez a nyilatkozat annál nagyobb hatást tett az összes politikai pártokra, sőt általában a közvéleményre, mert itt nem pusztán kísérletről van szó, hanem a kormány és a többség régen ismert őszinte békehívásán alapuló komoly békejavaslatról, amely annál súlyosabban esik latba, mert a miniszterelnöktől, tehát a győztes többségnek, a korona és az egész ország bizalmát bíró győztes vezéretől indult ki. Ez az első komoly lépés a béke útján, mert a miniszterelnököt nem pártérdek, hanem a kockán forogó legvitálisabb országos érdekek készítették erre a hazafias lépésre.

Az ellenzéken áll most a tizenkettedik órában a helyzet magaslatára emelkedni és nemcsak a legkomolyabban fontolóra venni, hanem a személyi kérdések teljes kikapcsolásával magáévá is tenni Lukács javaslatát és a maga részéről is sürgősen lehetővé tenni a békét, a normális parlamenti állapotok helyreállítását.

baleset hírére vette. Magánkívül volt a haragtól, egyik percben tombolt, a másikban ájultozott. Ezt csak elviselte volna a férje, de válast emlegetett a hiven kontrázó anyóssal együtt, ami keletlen hatást tett, miután felmiliós hozományról volt szó a válással kapcsolatban.

Csatlós a rendőrségre futott, kikutatta Vedrőt, lelkére beszélt, megkérte, hogy oszlassa el felelősége alaptalan gyanuját, jöjjön el és tárja föl a valóságot. Hiába volt.

— De én nem ösmerem őnt, uram! De ismerem a férfiakat. Minden álnokságra képesek. Ön baráti szivességből magára vállal mindent. Jó. Én pedig egy szót sem hiszek el. Így is jó. — Ez volt Csatlósné felelete a nagy valómásra.

Csatlós végleg elkeseredett. Az automobilját pottom áron eladta, sőt valóságos gyűlölettel nézett minden automobilra.

Hónapok mulva találkozott Vedróval a kávéházban. Üdvözölték egymást.

— No tanár ur, tudja, egész pokolt köszönhetek annak az átkozott balesetnek és részben önmeg. A feleségem még ma is üldöz érte. Hiszen ismeri őt!

Vedrő busan legyintett a kezével.

— Hagyja el Csatlós ur! Én is megittam a levét. A barátnőm szakított velem. Erkölcös életet folytat. A férjével turbékol, mintha a mézes-heteit élné. Engem megismerni nem akar. Azt mondja, észére térítette az automobil-kaland. Sohasem hittem volna, hogy egy balesetnek ilyen erkölcsös hatása legyen!

Ellenkező esetben óriási felelősség hárul az ellenzékre a bekövetkezendőkért, mert Lukács javaslatának könnyelmű visszautasításával, vagy lehetetlen követelésekkel arra kényszerítene a többséget, hogy az az öt megillető pozíciót ismét rendkívüli eszközökkel megvédje és fenn is tartsa.

A delegációk összehívása.

Bécsből jelentik: A delegációk összeülését napját még nem állapították meg, de valószínűleg szeptember 27-én lesz az első ülés. A közös miniszteri tanácskozás határidejét illetőleg figyelembe kell venni, hogy az eukarisztikus kongresszus szeptember 15-éig tart és hogy a magyar képviselőház szeptember 17-én kezdi meg tanácskozását; így valószínű, hogy a közös miniszteri tanácskozás szeptember 16-án lesz. Ezen a tanácskozáson elő fogják készíteni a delegációk ülésezését és gondoskodni fognak arról, hogy az ülések zavartalanul folyjanak le.

Munkapárti beszámoló.

Nyitóról jelentik: Fodor Kálmán dr. közegészségügyi tanácsos, a pöstyéni kerület munkapárti képviselője a jövő hét folyamán mondja el beszámoló beszédét. Fodor előbb Galgócon, majd Pöstyénben jelenik meg választói előtt. — Rakovszky Iván a stubnyai választókerület országgyűlési képviselője szeptember 8-án, 15-én és 22-én mond kerülete nagyobb községeiben beszámolót.

Az ellenzék akciója.

A szövetséget ellenzéki pártok még e hónap folyamán Beregszászon, Szombathelyen és Nagykárolyban fognak együttes gyűlést tartani, amelyek mindenikén az összes megyei ellenzéki pártok résztvesznek. A beregszászi gyűlésen pedig résztvesz a felsőtiszavidéki református papság, amelyről köztudomásu, hogy mindenkor Tisza-ellenes magatartást tanúsított még az egyházi ügyekben is.

Kelemen Samu és pártja.

Kelemen Samu még a nyár elején beszámolót mondott Szatmáron. Ez a beszámoló nagy mozgalmat okozott a politikában. Magában a Justh pártban is akadtak többen, akik Kelemen állásfoglalását nem helyeselték, sőt — amint hirtik — a párt egyik tevékeny tagja, Eitner Zsigmond levélben követelte most Justh Gyulától a Kelemen affér elintézését. Ez ügyben Kelemen Samu a következőket mondotta:

— Részletesen nem nyilatkozom, mert ügyem a párt belügye lévén, azt előbb ott kell elintézni. Én szatmári beszámoló után nyomban érintkezést kerestem Justh Gyulával, hogy a támadt félreértéseket eloszlassam, de Justh akkor Karlsbadba utazott. Visszaérkezése után levélben közöltem vele ezt a szándékomat, de — sajnos — a közbejött betegség Justhra nézve lehetetlenné tette, hogy Budapesten találkozhassunk. Különben, amit én Szatmáron hirdettem, azt azóta az összes pártok magukévá tették, beleértve az ellenzékét is. Elfogadták azóta véleményemet, hogy az in integrum restitutio nem vonatkozhatik a szentesített törvények hatálytalanságára, hogy a házszabályt revízió alá kell venni és hogy a kibontakozás alaperince a választói jog. Mindezt én már Szatmáron hirdettem és mivel a körülmények folytán a félreértéseket Justhtal nem tisztázhattam, nem jelenhettem meg a népgyűléseken. Egyébként én a Pressében megjelent cikkemben hangsúlyoztam, hogy a kibontakozásra Lukácsot nem tartom alkalmasnak és hogy a tárgyi kérdések megoldása után a személyi kérdések is az ellenzékre nézve kedvezően lesznek megoldhatók.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszáma:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható)	
mellekállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — 151
Nyomda	— — — — — 151

Véresre vert gazdák az aradi rendőrség fogdájában. (Brutalitás öntudatlan emberek ellen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 6.

Az aradi rendőrséget láttuk és megfigyeltük tisztelettel érdemlő és nehéz munkája közepette igen sokszor. Láttuk lázas izgalmak idején és megdicsértük, mert soha sem vesztette el a fejét, megőrizte a higgadságát. Látjuk napról-napra testet-lelket öltö szolgálatukban és ismerve a körülményeket arra törekszünk, hogy a nagyközönség előtt a méltán megérdemelt szimpátiát erősítsük. Tudjuk, hogy a rendszer jó és egészséges, becsületes és korrekt. Ismerjük a főkapitányt és valamennyi rendőrtisztjét az a vérré vált akció-máját, hogy a rendőrség van a közönségért, a gyenge és elesett emberrel megértően, humanusan szabad csak bánni. Mert ezeket tudjuk és látjuk óhajtjuk is, hogy az aradi rendőrség fejlődjék, de előre és nem hátra. A rendőrbrutalitások tehát tüzzel-vassal pusztítandók, a legkíméletlenebb szigorral üldözendők. Az aradi rendőrség ne vágyódjék a fővárosnak babérjaira és ő maga gátolja meg, hogy a rendőrségi fogdában a részegeket, tehát öntudatlan állapotban oda kerülőket véresre verjék.

Ma délután pedig véresre vertek a rendőrlégeny két falusi gazdaembert. Vértől fejjel és vértől arccal jöttek be a fájdalomukban siró és önérzetükben mélyen sértett gazdák az Aradi Közlöny szerkesztőségébe és a következőket mondták el:

— Én a Matuska Alajos, nagyvarjasi gazdálkodó és pajtásom Szimcsák Mihály tornyai gazdálkodó a Borek Béni-téren lévő Égető-féle kocsmában itunk. Hangosak voltunk, vitatkoztunk, talán kelletlenül több italt vettünk be és ezért a a lármánk az utcára hallatszott. Egy rendőr bevitt bennünket a városházára. Leküldöttek a pincébe. Mikor leértünk, több rendőr minden ok nélkül nekünk esett és többször pofonvágott bennünket. Én eldültem és ekkor valaki — azt hiszem polgári ruhában volt az illető — késsel támadt rám és annak nyelével sebet ütött a homlokomon és megrugdosott. A pajtásomat addig verték, míg orrán, száján elindult a vér.

A hihetetlenül hangzó igen súlyos vád igazolás igen könnyű volt a két gazdának. Matuska fejét friss kötés takarta, melyen át még szivárgott a vér és amelyet a fogda kulcsárja sajátkezűleg tett fel a sérült ember fejére. Szimcsák felmutatta a friss vérrel átitatott kendőjét, mellyel arcát törülte meg, megmutatta továbbá kék és zöldes aláfutásokkal tarkított bőrét.

Felmentünk a rendőrségre az állítólag inzultált emberekkel együtt. Ott mindkettő rámutatott arra az emberre, aki Matuskát késsel ütötte és a kulcsár maga bevallotta, hogy ő kötözte be a fejét, mert vértett. Azt természetesen senki sem látta, hogy a részeg emhereket megverték volna. Később megjelent Hecht Arnold dr. megvizsgálta Matuskát és megállapította, hogy nyolc napon belül gyógyuló sérülések vannak rajta, megvizsgálta Szimcsákot azon is talált veréstől származható véralfutásokat.

Mikor a rendőr valakit brutalizál, annak tanuja nem szokott lenni és ezért a rendőrség vezetőinek vizsgálata fogja megállapítani mi történt. Ők nagyon jól tudják mennyit ér az állítás, amelyet a felelősségre vont rendőr a maga védelmére megkockáztat.

Nem virtus részeg parasztokat a sötét rendőrségi fogdában véresre verni. A bécsi jogásgyűlés a halálbüntetést fenntartandónak mondja. Ezt értjük. De hogy valakit a rendőr megverjen,

arra jogot neki a világ összes jogászai, vagy törvényhozói sem adhatnak.

A verés lealázó arra, aki kapja, de arra is, aki adja, ha az rendőr és kard van az oldalán.

A vasárnapi repülőnap. (Tudnivalók Kvasz András felszállásáról.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 6.

Nemcsak Aradon, de az egész megyében óriási érdeklődéssel néznek az E. M. A. M. repülőnapja elé. Meg is érdemli azt az érdeklődést, mert elvitázhatalan tény, hogy oly élvezetben fog részesülni a publikum, mit nem lehet összehasonlítani sem a Csermak, vagy Vlaicu-féle repülésekkel. Ennek bizonyítására álljon itt az a pár sor, mit egy vidékilap ír Kvasz András vasárnapi repüléséről:

„Kvasz András, a magyar aviatikusok legbátrabbja, vasárnap délután 4 től 6 óráig bemutatta művészetét. A fiatal és elszánt aviatikus 4 órakor ült be monoplánjába s pár pillanat alatt a magasba repülve, délkeleti irányban elűnt a felhők között a közönség szeméi elől. Kvasz e légi utjáról csakhamar visszatért a kiindulás helyére s szépen leereszkedett. A jelen volt közönség lelkesen megtapsolta a sikeres repülést. A vakmerő pilóta még hét ízben szállott fel s minden felszállása alkalmával mesés köröket írt le 2—500 m. magasságban. Este fél 7 óra után, midőn Kvasz András utolsó ízben szállott fel, mintegy 600 méter magasra emelkedve a városnak tartott. A városi kertet megkerülve visszarepült és földre szállott. Az óriási publikum a legnagyobbfokú elragadtatás hangján nyilatkozott e repülés fenséges szépségéről...”

Amit itt leirtunk, ez nem beharangozás, hanem kritika, tehát ez még erősebbé teszi ama meggyőződést, hogy Kvasz a monarchia legkitűnőbb pilótája, akit nemcsak a sportférfiak, de elsősorban is a közönség kedvel. Mint a fentebiekből láthatjuk, meg is érdemli...

A repülés d. u. fél 4 órakor kezdődik, mit a téren egy vörös zászló felhúzásával fognak jelezni. A városi kávéháztól ki a repülőtérig autóbüszközlekedés lesz s ezuton is kérjük a közönséget, hogy visszajövetelnél ne tolongjanak, mert ez csak megnehezíti az akadálytalan közlekedést. Az autóbüszkók több forduló t csinálnak s így mindenkinek módjában fog állani az autók haza-jönni. A téren a különböző helyeket más és más-féle színű zászlócskák, az odaérvényes jegy színével megegyezően, fogják jelezni. A rendre — nagyszámu lovas- és gyalogosrendőrön kívül — 90 posta- és törvényszéki szolga fog felügyelni. A repülőtéren, a Fejsze s más utcákban 12 pénztár lesz felállítva; ezenkívül a délelőtt folyamán a főtéren két pénztár. A térre torkoló összes utcák a repülés egész tartama alatt el lesznek zárva, úgy, hogy azokon keresztül más, mint fizetőközönség, be nem juthat. Egyébként is a legérdekesebb produkció — a gátverseny — egész kis magasságban, cca 10—15 méterben fog lefolyni s így más, mint fizetőpublikum ebben nem gyönyörködhetik. — A vidékiek kényelmére szolgál az az intézkedés, hogy a látványosság végén, az esti órákban, különvonatok fognak rendelkezésükre állani. Egyébként mindent elkövetett a rendezőség, hogy a publikum a legnagyobb kényelemmel legyen körülvéve.

Kvasz gépe s maga Kvasz is — montőrjeivel együtt — már megérkezett, valamint, hogy a Meteorológiai Intézet jelentése alapján holnap délutántól kezdve szép idő várható.

Sikert remélünk e repülőnapnak s nem kételkedünk, hogy a publikum támogatni fogja azt a magyar aviatikust, aki küzdve-küzd, csakhogy egyik napról a másikra megélhessen, de ez nem gátolja meg abban, hogy ily körülmények között is világhírt ne szerezzen.

Árvizveszély Erdélyben.

(Kiöntött a Maros. — Megakadt vasúti közlekedés)

Távriati tudósítás.

Nagyszében, szeptember 6.

Erdély déli részében a nagy esőzés mindenfelé óriási károkat okozott. Mindenfelől áradást jelentenek és a vasúti forgalom az ár által sújtott területnek csak egyes részein tartható fenn. Alvinc felé például csak Kolmekig közlekedik a vonat, mert a tegnapi esőzés következtében az ár 60 méter hosszúságban elmosta a töltést. Fogaras és Brassó felé pedig csak az Olt-hidig mehet a vasut, a hidat és azon túl a töltést elmosta a víz. Segesvár felé is elpusztult a vasúti vonal egy része és a vonatok Mohon meg kell állania.

A nagyszébeni elmeógyógyintézet egy része víz alá került és a víz elragadott magával sok sertést és minden baromfit. Ezen a tájon hat kilométer hosszúságban ellepte a víz a földeket. A közeli hegyekben kiáradt a péterfalvi patak, melyet fausztatásra szoktak használni. A megáradt patak vize a partjain fölhalmozott nagymennyiségű fát magával ragadta és elsodorta Péterfalva községbe, meg Szászsebes városába. Nagytalmácson a magyar olasz erdőipar és a tordai cellulozgyár iparvágányai víz alatt vannak, úgy, hogy mindkettőnek az üzemét teljesen be kellett szüntetni. Az olt-hidi szorosban Verestoronny állomást és Lazarét fatelepet elöntötte az árviz. Gyulafehérvárról utászokat rendeltek ki, akik a víz levezetésén dolgoznak.

Marosvásárhelyről jelentik: A Maros kiáradása nagy veszedelemmel fenyegeti az erdélyi falvakat. Három napi esőzés után a Maros annyira megdagadt, hogy a mellette fekvő falvak víz alá kerültek. Eddig tizenhat község áll víz alatt. A Lenarduzzi csatornázási vállalkozó cégnek majdnem százezer korona kárt okozott a Maros áradása. Tegnapi délután kiáradt a Bokor patak és harminc lakóházat oly hirtelen temetett maga alá az árviz, hogy a lakók nem tudtak házaikból elmenekülni.

Déváról jelentik: A Maros áradása egész éjjel tartott. A vizállás magasabb, mint tavasszal volt az áradás idején. Dévának Görögrázós nevű külvárosa egészen víz alá került. Marosszigeten az ár elöntötte a Pap és Lázár-féle birtokokat és behatolt az istállókba. A marhaállomány elpusztult. Déva elöntött részeiből a lakókat és állatokat csónakokon szállították ki. A Maros egész völgye Alvincig, körülbelül hatvan kilométernyi távolságban, víz alatt van. A takarmány, mely behordásra várt, tönkre ment szintugy a kukorica és káposztatermés is. A lakosság kétségbeesve nézi egész évi munkájának pusztulását. Az egész vidék inségnek néz elébe.

Árviz okozta pályarongálás miatt az alvinc-nagyszébeni helyiérdekű vasut Szászsebes és Kolmek, továbbá a nagyszében-segesvári helyiérdekű vasut Ujegyháza és Moh, valamint Hortobágyfalva és Vurpod állomásai között az összes forgalom bizonytalan ideig szünetel.

Talmácsról jelentik: Az esőzések folytán a Verestoronnytól Romániába vezető vonalon a vasúti közlekedés a mai napon megszűnt. A helyreállítási munkálatok végrehajtását Pfeiffer Gyula aradi Máv. üzletvezető személyesen vezette. A Fogaras-Alvinc felé menő vonat ma sem közlekedhetett, a forgalmat még átszállással sem tudták lebonyolítani. Leveleket, újságokat már három nap óta nem kézbesítenek. A vasut mellett fekvő községek sem gyalog, sem kocsin nem közelíthetők meg, mert vízzel vannak elöntve. A Gyulafehérvárról kirendelt utászkatonák holnap fognak hozzá a gátnál elakadt fatörzsek szétrobantásához.

Látogatás a trónörökös főhadiszállásán.

(A vezérkari főnök megérkezése. — A királygyakorlat betegei.)

— Kiküldött munkatársunktól. —

Mezőhegyes, szeptember 6.

Biboros-aranyos diszsátor mellett szerénykedik a mezőhegyesi Acsev. állomás tisztára kifestett, csinosított épülete, csendőrszurony villog meg az állomás minden szegletében és a peronon csizmás, bőrkamáslis nagybotu emberek sétálgatnak, akik láthatólag azt szeretnék elhitetni, hogy vidéki gazdálkodók, ispánok, pedig messzire felismerni bennük a detektívet.

Kötél kordonnal körülvéve, külön csendőrőrs felügyelete alatt várja a trónörökös az udvari váréterem szerepére hivatott államvasuti diszsátor. Kivülről csupa arany és vörös magyar tulipán motívum a fala, belül pedig nehéz bársonyfűgönyök, aranyrojtos drapériák és vastag szőnyegek bélelik ki a parádés diszsátort, amely köré vakító fehér homokot szórtak fel, az előtte elfutó sínpárok közeit pedig deszkával burkolták ki, hogy egyetlen kényelmetlen lépést ne kelljen tenni a fenséges urnak.

A trónörökös szállásáig vezető pompás, széles uton három babéros, fenyő ágas diadalkapu és sűrűn sorakozó magas zászlórudak ékeskednek. Nemzeti színű és mezőhegyesi kék-fehér lobogók lengenek az oszlopokon és közöttük a magyar címer váltakozik Csanád megye furcsa címerpajzsával, amelyben a szürke szakállú Gellért püspök pásztorbottal és lándzsával fölfegyverezve áll egy hegy tövében.

Még három nap van a trónörökös érkezéséig és ha ez alatt a három nap alatt is folyton csinosítják-fésülik még Mezőhegyest, akkor igazán olyan lesz, mintha — éljünk ezzel az ócska frázissal — skatulyából vették volna ki. Az állomástól kikanyarodó ut szegletében három tanyéri sár van még a tegnapielőtti esőből: két ökrös taliga és három napszámos vonul ki, hogy eltakarítsa és friss kavicsal hintse be a helyét. Amodább kerítéseket, táviróoszlopokat, sárhányó cövekeket meszelnek be vakító fehérre. A nagy tisztogatás azonban ebben az esetben nem jelent Potemkin munkát, mert Mezőhegyes enélkül is csinos és tiszta község volt mindig.

A kincstári épületeket újra festették, úgy, hogy csupán a festő- és mázoló munkákért huszonhétézer koronát fizettek ki idáig. Hol vannak még a zászlók, diszítések, utjavítások, lakásalakítások költségei! Annyi tehát bizonyos, hogy a megtisztelő és látványosságnak is színes, pompás főhadiszállási kitértetés nem csekély pénzbe kerül.

A Kozma Ferenc-utcában, amely Mezőhegyes főutcája, minden ház kapuja mellett ki van szegezve egy kis kemény kartonlap, amelyen ékes rondirással a beszállásolt törzstisztek névsora olvasható. A törzstisztek legnagyobb részét a vasútvonal mellett levő Központi szállóban helyezték el, a szállóval szemközt levő emeletes épületbe pedig *Lipót Szalvátort* és *Frigyes főhercegek* költöznek be hétfőn reggel. A méneskari laktanya épületeiben az altiszti szobákat csupa őrnagyok, századosok és főhadnagyok fogják lakni és a laktanya területén levő parancsnoki épületbe *Podmaniczky* Béla báró méneskari parancsnok lakásába már ma délután megérkezett az első magasrangú vendég: *Schemua* Balázs vezérkari főnök.

A tulajdonképeni főhadiszállás azonban Mezőhegyesnek a vasúti síneken túl levő kedves és virágos villanegyedébe jutott. Az ut baloldalán egyforma házak sorakoznak egymás mellé; a kaguk felett „Népiskolát” hirdet a festett bádoga-

tabla: most azonban katonaság és főképen csendőrség táborozik az iskolaépületekben. A sort a manővervendég-szállás parancsnokság hivatala nyitja meg, azután három csendőrökkel telezsúfolt iskolaépület jön, közben a detektívek szállása és végül a rendes mezőhegyesi csendőrlaktanya. Ez utóbbi éppen szemközt a trónörökös szállásával.

Amint már Szent István-napi számában megírta az Aradi Közlöny: a trónörökös *Jankovich* Lőrinc mezőhegyesi kincstári jószágigazgató házában fog lakni. Hosszu földszintes épület ez a ház, ragyogó fehér zsalugáterek az ablakon, nyírott bokrok, viruló rózsatövek kiskertje a homlokzat előtt; pompás virágos állványok, bájosan rendezett virágtartók a falakon, lépcsők mentén. Ez utóbbiakat már a trónörökös tiszteletére készítették.

Üveges ajtóhoz vezet három lépcső a ház előtti kertecskéből: ez a bejárat, amelyen át kőpadlós, szőnyegekkel betertett előszobába jutok. A főbejárattal szemközt az udvar felé vezető folyóra nyílik, az előszobából jobbra és balra egy-egy fehérre lakkozott ajtó. A baloldali *Bardolf* ezredes rondirásos névjegye. A jobboldali kétszárnyu ajtón nincsen fölírat. Itt lakik hétfőtől péntekig a trónörökös. Két kétablakos tágas szobából áll ez a lakosztály. Az első szoba *Ferenc Ferdinánd* dolgozója. A két ablak között, rézsutosan piros cseresznyefa íróasztal, úgy hogy a trónörökös háttal ül az ablaknak. Az asztal keskeny, éppen nem fejedelmi íróasztal-méretű lapján néhány hófehér papírköteg, aranyozott tintatartó, pompás villamos asztali lámpás. A bejárat fal mentén cseresznyeszínű nippes szekrény, mellette egérszürke, bársonyos tapintású bőrből készült angol karosszékek és öblös kerevet. Ugyanígy meleg, pompázatos kerevet áll a szoba tulsó sarkában is, tüköruvegdiszes szekrény mellett. A bejárattal szemközt falon egy nagyobb méretű *Peske* kép, a többi falakon kisebb festmények, a padlón nehéz, értékes szőnyegek. Az íróasztal mellé kis asztalkára kerül a trónörökös négy állomásos házitelefona, amelyet még csak ezután szerelnek fel. Ezzel a telefontal parancsörtisztjével, katonai irodájával, a hadvezetőséggel és első komornyikjával érintkezhet közvetlenül a trónörökös. A bécsmezőhegyesi külön telefonállomása *Bardolf* ezredes dolgozó szobájában van.

Komoly, szinte merev a trónörökös dolgozója sötét színeivel, de annál inkább ragyog, világit fehérségével a belső szoba: *Ferenc Ferdinánd* mezőhegyesi hálószobája. Egy egész falat elfoglaló hosszú fehér szekrény ölik először a szemembe. Két keskeny tükörajtó veri vissza a többi butorok fehérségét. Még egy hatalmas szekrény, egy földig ereszkedő álló tükör a sarokban, kis asztalka, székek és egy keresztbeállított ottomán tölti be a szobát. Minden fehér és arany. A trónörökös hálószobájában vagyok: és az ágyat még nem látom. Pedig ott van, mindjárt a bejáratától jobbra, egy spanyolfallal is eltakarva. Fehér és aranyozott, méreteiben egyszerűen imponáló: olyan széles, mint egy polgári házaspár egybefoglalt „családi ágya” és grandiózus, vakító és csillogó voltával inkább azt kellene gondolnunk, hogy XIV. Lajos a napkirály támad életre és fekszik bele, mint azt, hogy a szigorú és spártai hadurat, a király katonaság egyszerűségét követő trónörökös fogadja széles, ringó, fehér és aranyos öblébe...

A *Bardolf* ezredes névjegyével ellátott ajtó négy egymásbanyúló szobába vezet. Világos a butorzat a szobákban, amelyek közül az első fogadónak, a második a *Bardolf* ezredes dolgozójának, a többi kettő a trónörökös katonai irodája számára van berendezve. Egy külön kisebb szoba a katonai iroda vezetőjének, *Bardolf* ezredesnek egyszerű hálószobája. Ezenkívül a trónörökös szá-

mára berendezett fürdőszoba és az első komornyik szobácskája egészíti ki a trónörökös lakosztályát ebben az épületben. A folytatólagos helyiségekhez fedett folyosó vezet keresztül a kerten a szomszédos épületbe, ahol a trónörökös ebédlőjét rendezték be. Kékmintás fehér függönyök a kertrenyíló ablakokon, egyszerű deszkalapú asztalok és tizenkét kényelmetlen ebédlőszék: ez annak az étteremnek a berendezése, amelyben négy napig *Ferenc Ferdinánd* és legszűkebb környezete költi el ebédjét.

Az ebédet természetesen udvari konyhán, udvari edényekben főzik. Az edényeket, evőeszközöket két hatalmas sötétzöld butorszállító kocsiból: a császári és királyi udvari gazdasági hivatal 22 és 23. számú külön udvari szállítókosci-jából csomagolják ki és szállítják be kövér, borotvált, tipikusan udvari lakáj képű ajtónállók és komornyikok rendelkezésére izzadó katonák.

— A fenséges ur nagyon egyszerűen él — mondotta a trónörökös szolgálatára rendelt udvari személyzet egyik tagja kérdésemre töredezt magyarsággal válaszolva. — Odahaza sem szereti a fényűzést és ha gyakorlatra megy, mint katoná, elől akar járni az egyszerűségben. Hogy a most berendezett szállást nem találja-e majd kissé puhának, asszonyosnak? Honnan tudjam én a fenség gondolatait?! Az igaz, hogy nagygyakorlatokon a fenséges ur legtöbbször egyszerű vaságyban alszik. Kora hajnalban felkel, fogadja a jelentéseket, azután kimegy a gyakorlatot nézni. Ebédre hazahozza az automobil, azután ismét kimegy a terepre... Akárhányszor még éjjel is kimegy a fenség. Megtörtént már, hogy éjjel, éjféltűn egy órakerende el ő fensége, a gyakorlatok színhelyére vonulást... Biztosíthatom, hogy most sem fog sokat pihenni a trónörökös, ameddig itt leszünk!

Amennyire a mezőhegyesi trónörökös-napok programját előre meg lehet állapítani, a nap legnagyobb részét csakugyan a csatározások megsemmisítésénél fogja tölteni a trónörökös. Lovas és autós futások, pilóták, tábori táviró és telefon szikratáviró hozza sűrű egymásutánban a jelentéseket a harcoló ellenfelek helyzetéről és a trónörökös minden fontosabb mozzanathoz, minden jelentősebb pontra kivonul kíséretével.

A főhadiszállásra rendelt automobilon — az osztrák és a magyar önkéntes katonai automobilosztály tagjainak autói — részben már Mezőhegyesen is vannak és sűrűn száguldoznak az utakon a községháza mellett levő benzínállomásra, ahol szuronyos őr áll a nagymennyiségű benzínkészlet sátra előtt. A benzinnel nemcsak az autókat, hanem a vasut mentén épült deszkahangároknak állomásozó hadirepülőgépeket is el kell látni.

A községháza mellett kanyarodik be Mezőhegyesre a tábori telefonvonal is, amely sodronya az országútszéli fákon, lombjaiba rejtőzve kigyózik a trónörökös katonai irodájához. Éppen ma hajnalban állították föl a katonai marconi-állomás tizenöt méter magas acéloszlopát, amelyet biztosító dróthuzatok egész hálózata rögzít a földhöz. Holnapra felszerelik a fölvevő és leadó gépeket is és a szikratáviró működésre készen áll.

A főhadiszállásra ma délután fél három órakor érkezett meg különvonattal *Schemua* Balázs altábornagy, vezérkari főnök, akinek a hadgyakorlat intézésében fontos szerep jut. A vezérkari főnök érkezésénél megjelentek a már Mezőhegyesen tartózkodó törzstisztek, akik a pályaudvaron tisztelegtek a vezérkar főnöke előtt. *Schemuát* a pályaudvaron *Petrovics* Mihály battonyai főszolgabíró fogadta, aki Csanád vármegye nevében üdvözölte a vezérkari főnököt. *Schemua* megköszönte a főszolgabíró üdvözlését, azután *Podmaniczky* báró méneskari parancsnokkal szállására hajtattott.

Délután a vezérkari főnök megtekintette a Mezőhegyesen berendezett katonai hivatalokat és állomásokat.

A gyakorlatban résztvevő csapatok napról napra szorosabban Mezőhegyes felé húzódnak. Tótkomlóson, Mezőhegyes szomszédságában például 12.000 katona táborozik és csaknem ugyanilyen erejű csapatok szállották meg Németperegét is. A németperegi hadműveletek megfigyelésére tegnap délután *Blaschke* főhadnagy katonai pilóta repülőgépen Mezőhegyesről Németperegére repült, ahol több kört írt le, mialatt a felvonuló csapatokról megfigyeléseket tett. A hadirepülőgép ezután alkonyat előtt visszatért Mezőhegyesre és akadály nélkül leszállt. Ma reggel fél kilenckor újabb megfigyelő utat tettek. Az Etrich-monoplán Csanádpalota irányában kelt utra és délutánig nem tért vissza Mezőhegyesre.

A zárógyakorlatok hadiparancsa még nem került felbontásra és így inkább csak sejteni lehet, hogy a két hadtestnek Mezőhegyes megszállása körül kell összeütköznie, mert Mezőhegyes jelenti a kulcsát nagy iparvasútvonalnak, szikratávíróállomásnak és a tábori telefonvonalaknak. Amelyik hadtest tehát előbb jut ezek birtokába, az körülbelül a maga javára döntötte el a próbaháborút. A temesvári hadtest csapatai ma Oroszázától az aradmegyei Zaránd községig terjedő vonalban helyezkedtek el, míg *Kövess* altábornagy a szebeni hadtesttel Temes megye északi részén operál. Valószínű, hogy a nagyszebeni hadtest Pécska alatt átkelve a Maroson oldalba támadja meg *Meisner* altábornagy csapatait.

A zárógyakorlatok még meg sem kezdődtek, de máris érezhetővé válik, hogy milyen nehéz terepen kell a hadműveleteket megoldani a résztvevő csapatoknak. Az erőltetebb menetek súlyosan megviselik a gyalogosokat és kimerítik a huszár és tüzérlőveket.

A százegyedik gyalogezred tegnapelőtt Békéscsaba mellett hatvan kilométeres marsot végzett, ami a fölázott, sáros terepen olyan kimerítő volt, hogy seregestől dőltek ki a százegyedek bakák az uton. Alig győzték az egészségügyi katonák összeszedni a kidőlt legényeket. Csabára az egyes századok alig tíz tizenöt emberrel vonultak be. A kidőlt legényeket kórházba vitték.

Ugyanilyen sors érte a 46. gyalogezredet, amely hajnali háromtól délelőtt tizig szakadó esőben gyalogolt Bajtól Gyuláig és a fárasztó uton a *legénység egyharmada kidőlt*. Gyulán rettenetes állapotokra találtak. A helységben két gyalogezred, egy pionir-ezred, két tüzér-ezred, négy huszár-eskadron volt összpontosítva. Ez több, mint tizenkétezer ember. Egy falat ennivalót sem lehetett kapni Gyulán, az előbb odaérkezett katonák mindent megettek. Most a tizenkétezer ember konzerven és komiszkenyéren él. Nem is szabadna mást enniük, mert *Gyulán tifuszjárvány van* és a hadvezetőség fél, hogy a járvány miatt az egész hadgyakorlat meghiusul. Ezért a katonákat elültették a lakossággal való érintkezéstől és mindenféle táplálék beszerzésétől. Állítólag már a Gyulán tartózkodó katonák közül is többen megkapták a tifuszt. Ezt a hírt azonban nem erősíti meg semmiféle külön intézkedés és bizonyíték.

A szegedi honvéd-csapatkórház és a császári és királyi csapatkórház is teljesen megtelt már, többnyire könnyebb természetű betegségben szenvedő tartalékos katonákkal. A honvédkórházban kétszázötvennél több beteg van, míg a császári és királyi csapatkórházban csak százötven embernek tudtak helyet adni.

TANÜGY.

(—) Az Aradvárosi Felső Kereskedelmi Iskolában a szeptemberi érettségi írásbeli vizsgálatok 10-én kezdődnek. A szóbeli érettségi vizsgálatok 19-én és 20-án lesznek. Az igazgatóság.

Tisza István és a postásaltisztek kislakásai. — Mi történt június 4-én az elnöki szobában. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, szeptember 6.

Magyarországon mindenki tudja, hogy *Tisza István*, akkor, amikor lelkiismeretesen és szeretettel kell valamely komoly munkát elvégezni: kicsi és nagy feladat között nem ismer különbséget. A köztudatba vésődött még miniszterelnök korából, hogy amidőn a legsúlyosabb országos gondok foglalkoztatták, ugyanakkor otthon Geszten azzal az odaadással vizsgálta felül a geszti hitelszövetkezet számadásait, mintha ez volna az egyedüli mestersége. Nem tud — nem is akar — elutasítani magától kérést, amely kis emberek részéről jön és aminek a jogosultságát felismeri.

Az alábbi történet minden körülírásnál fényesebben karakterizálja *Tisza Istvánt*, épen ezért hosszas círázgatás, vagy magyarázgatás nélkül elmondjuk a maga hiteles valóságában.

A budapesti postásaltisztek régóta foglalkoztak már azzal, hogy maguknak a főváros határában kislakásokat építenek. A postásaltisztek is eljutottak annyira az ő álmodozásuk közben, hogy kiválasztottak maguknak egy pompás telket. Pont. Hogyan kell ezt a területet megszerezni és miként lehet majd az építkezéshez pénzt felhajtani: ezt maguk sem tudták. Felkeresték *Tisza Istvánt* és megkérték: járjon közbe az érdekükben *Bárczy Istvánnal*, Budapest polgármesterénél, hogy a telket a postásaltisztek megkapják. *Tisza István* vállalkozott a kérés teljesítésére. Meglátogatta *Bárczy Istvánt*, tolmácsolta előtte az altisztek kívánságát és a — telket a városi közgyűlés megszavazta...

Az ellenzéki lapok pedig megírták, hogy *Tisza István* ráér az ország bajai közepette a székesfőváros polgármesterénél üzleti dolgokat kijárni. *Tisza István* nem felelt rá. Megszokta a gyanúsítást: ismeri a gyanúsítókat...

A telkek tehát már megvoltak. Az év tavaszán történt ez. Most pénz kellett hozzá. Egyik fővárosi intézettel tárgyalásokba bocsátkoztak a postásaltisztek és ott meg is ígérték nekik, hogy másfél milliót a házak felépítésére kifognak utalni. Időközben azonban egyre rosszabb pénzügyi viszonyok állottak be, úgy, hogy az intézet a tekintélyes kölcsönt visszatartotta.

A postásaltisztek elhatározták, hogy még egyszer felkeresik a képviselőház elnökét.

Előadták neki, hogy milyen szomorú fordulatot vett az ő ügyük. Ismételték kérik tehát, hogy nagy befolyásával eszközöljön ki nekik valamelyik pénzügyi intézetnél másfél millió korona hitelt, különben súlyos anyagi károsodás fenyegeti őket. — *Tisza István* gróf így válaszolt:

— Megtögom próbálni, hátha tehetek valamit.

Akkor kezdődött az elnöki működése. Izgalmas, viharos napok voltak. A májusi utcai tüntetések alig csillapodtak le. A parlamentben egymást érték a háborus jelenetek. És *Tisza István* ezalatt el kezdett puhatólódzni: szerezhet-e pénzt a postásaltiszteknek? Magához kérte *Dárdai Edét*, a Friedrich Wilhelm német biztosító intézet budapesti igazgatóját és előadta neki: miről van szó, megkérdezte tőle, nem volna-e mód arra, hogy az intézet a budapesti postásaltiszteknek egy és fél millió koronát kölcsönözzön. *Dárdai Ede* Berlinbe utazott, ahol az üzletet alaposan meghányták-vetették. Megállapították, hogy a befektetés rentábilis, de a társaság alapszabályai nem engedik meg, hogy jelzálogkölcsön útján helyezték ki a tőkéjüket. A másfél milliót tehát, mint betétt elhelyezik valamelyik magyar pénzügyintézetnél azzal a kikötéssel, hogy ez viszont ugyanannyit köteles a magyar postások rendelkezésére bocsátani.

Berlinből visszatérve *Dárdai Ede* kérte *Tisza Istvánt*, hogy jelölje meg azt az időpontot, amikor neki referálhat. *Tisza* azt üzenté: keresse fel őt másnap a képviselőház elnöki szobájában.

Ez a másnap június 4. volt. A Házban megszavazták a véderőjavaslatot. A szenzációk kergették egymást. Mindenki elvesztette a nyugalmát és a hidegvérét. Az üléstermet, a folyosót, a társalgót, a hivatalos szobákat az izgalom forró tüze hevítette.

Dárdai Ede megjelent a kitűzött órában június 4-én délelőtt *Tisza István* előszobájában.

Kérdésekkel ostromolták:

— Mit akar itt most?

— A kegyelmes ur hivatott.

— De hiszen vele aligha lehet ma beszélni.

— Ha hivatott: fogad is.

És csakugyan. Míg a parlamentben valóságos revolúció uralkodott, *Tisza István* bekérte *Dárdai Edét* és olyan nyugodtan hallgatta végig az elbeszélést, mintha egy fél órával ezelőtt az ő személye körül nem fordult volna meg az ország sorsa. Amikor más ember bizonyára fel s alá járkált volna idegesen, akkor *Tisza István* a postásaltisztek kölcsönügyével bibelődött.

Mikor *Dárdai Ede* eltávozott a képviselőház elnökének szobájából, az újságírók csaknem megfojtották az érdeklődésükkel. *Dárdai* nem nyilatkozott, de nyomban kifundálták, hogy *Tisza István* gróf azért kérte *Dárdai Edét*, mert több millió koronára akarja biztosítani az életét. Nem is kellett egyéb, a telefon egész nap csilingelt a Friedrich Wilhelmnél és *Dárdai Ede* nem volt képes eléggé cáfolni a biztosításról szóló mendemondát. Hogy egyik lap mégis megírta — hát az természetes.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Az asszonyi párbaj, a Király Mozi (Radnai-ut végén) szenzációja. A leánynevelő intézet legjobb barátnői *Edith* és *Yvonne*, kik csinykedéseikkel, egy tanítóik, mint barátnőiknek sok kellemetlenséget akarnak, de ez nem tart soká, mert váratlanul megjelenik *Yvonne* anyja s leányát elviszi. Az idő telik, *Yvonne* gyönyörű hangjával művésznő lesz, *Edith* pedig, kinek egy katonatiszt udvarol, ki nőül óhajítja venni s hogy boldogságuk nagyobb legyen. *Edith* barátnőjét felkutatja s meghívja esküvőjére, mit ez visszautasít. *Horning* és *Edith* boldogan élnek, mignem egy alkalommal *Edith* olvassa, hogy barátnője egy nagyobb hangversenyt tart városukban, a hangversenyre ők is elmennek s annak végével *Yvonne* magukkal viszik. *Edith* egy napon rájön, hogy férje *Yvonne* megcsalja, alkalomadtán férjére zárja az ajtót s karddal támad vetélytársnőjére, ki kényszerítve van védekezni s így halálos sebet ejt rajta, ezt látva kétségbeesetten menekül a házból, melynek boldogságát szétrombolta. *E gyönyörű 3 felvonásos drámán kívül műsoron van: Jüri kisasszony, ahogy a nők hallgatónak, Egy feminista álma, Hanns Bandika.* 5731

* Asta Nielsen vendégszereplése az Apollóban. A világhírű mozi-primadonna *Asta Nielsen* tudvalevőleg visszavonult a szerepléstől. Öröke azonban csak rövid ideig maradt árván, mert helyére lépett *Ida Nielsen*, *Asta Nielsen* hűge, ki nagy művészetével, kitűnő alakító képességével szinte teljesen elhomályosítja *Asta Nielsen* dicsőségét. *Ida Nielsen* a jövő héten Aradon is látható lesz, a Lobogó szenvedély című gyönyörű társadalmi tragédiában. Az Apolló-színházé az érdem, hogy ezt a kitűnő képet a magyar vidéki városok között elsőnek megnyerte; a nagy érdeklődéssel várt bemutató a jövő héten lesz az Apollóban. 177

* Modern fényképezési műtermekben naponta reggel 8-tól este 6-ig eszközök felvételeket. Modern irányban és izléses kivitelben. A viszonyokhoz képest olcsó árak mellett. A kapu aljában állandó képkiallítás. Nagy Géza, Arad, Andrassy-tér 22. sz. Polgári takarékpénztár épületében. Telefon 922. sz. 6657

Tizennégy órás menetelés étlen-szomjan.

— A zászlóalj gyakorlat nyolcvanöt betegé. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, szeptember 6.

Kedden érkeztek haza a harminckettesek. A 32. cs. és kir. gyalogezred, Budapest háziezrede, a népszerű kékparolisok, akiket csirkefogó-regimentnek nevez az utca, minthogy ide viszik el a ferencvárosi és ligeti legények elejét. Az ezrednek három zászlóalja Triesztben, egy zászlóalja pedig Budapesten állomásozik. A budapesti zászlóalj tartalékosait és póttartalékosait — úgy azokat, akik 13 napot, mint azokat, akik 28 napot szolgálnak — e gyakorlatokra hívták be. Igen sok volt közöttük az intelligens ember: tanárok, ügyvédek, ügyvédjelöltek és magánhivatalnokok.

A zászlóalj augusztus 7-én szállt táborba Piliscsabán, innen ment Mányra, majd Kirvára, Doroghra, Ipolybeélre, Balassagyarmatra és Nógrádverőcén fújták le a gyakorlatot. A tizenhárom napra behívottakat a gyakorlat kellő közepén vitték a már menetelő csapathoz. Ugy, hogy berukkolásuk után másnap már harminc—harmincöt kilométert kellett gyalogniuk olyan embereknek, akik régen elszoktak a meneteléstől.

A zászlóalj a József főherceg hadosztályához tartozik és a főherceg automobilon, *Lebaud* gróf brigadéros kocsin követte a csapatot, mely olyan gyakorlatokat produkált, hogy egy csomó tartalékos arról fog holtáig koldulni. Ezzel a zászlóaljjal ugyanis hallatlanul kegyetlen, embertelen és brutális gyakorlatokat végeztek a tisztek. Ki akartak tenni a főherceg előtt magukért, érdemeket akartak szerezni és úgy agyonhajszolták a csapatot, hogy az még hadseregünkben is példátlan. A legkisebb menetelések harminc harmincöt kilométeresek voltak, de például Ipolybeélre Kirváról egyhuzamban, étlen szomjan masiroztatták a zászlóaljat reggeli 5 órától esti hétféig. Nyolcvanöt beteg lett e borzalmas marsnak.

Negyvenegy embert szállítottak kocsin Párkányra és onnan vasuton a tizenhetes helyőrségi kórházba. A legkisebb gyakorlati idő tíz óra volt naponként. Megtörtént azonban az is, hogy *Prieleszky* kapitány, aki zászlóalját vezényelte, Garamkövesdnél eltévesztette az utirányt és hat kilométerrel vezetett túl a célon a csapatot, amelynek késő éjszaka holtfáradtan vissza is kellett sétálni és így tizenkét kilométert gyalogoltak hiába, csak azért, mert a százados ur síkföldön sem ismerte ki magát a térképen.

Kirván augusztus 26-án és *Dógon* augusztus 27-én zuhogó esőben masiroztak a szegény harminckettesek egész napon át és éjjel *ryilt* istállóban kellett aludniuk átázott ruhában, mert nem engedték meg, hogy az emberek egy ruhával és egy szál fehérneművel többet vigyenek és így még az átázott ruha felváltását is lehetlenné tették. Négy embert vittek innen tüdőgyuladással a helyőrségi kórházba.

A fegyvergyakorlat egész ideje alatt egyszer sem aludt a legénység fedett helyen. Annak különben, hogy a legénység soha tiszta ruhát nem váltott és istállóban, felszerekben hált, megvolt legalább az a kellemes következménye, hogy három tartalékos a piszoktól kiütéses bőrbetegséget kapott. Ezeket is a tizenhetes helyőrségi kórházba szállították.

A tisztek hihetetlenül brutálisan viselkedtek. *Miklósi* százados például egy *Tóth* nevű póttartalékosat a század előtt valami kis rendellenességért öklével kétszer úgy arcul ütött, hogy a legény összeesett.

Pagett zászlós a kilencedik század egy *A.* nevű tartalékos önkéntes káplárját, — intelligens

uriembert — mert nem igazodott a sorban elég gyorsan, lovagló ostorral a legénység szemeláttára megvert. Ugyanő a bevonult tartalékosokat a következő barátságos üdvözléssel bátorította:

— Most megtanítalak benneteket disznók, hogy még a feleségetek is lekölykezik kinjában!

Prieleszky százados egy *Hideg* nevű legényt, amikor izzadt volt, a vízcsap alá tartatott. A legény tüdőgyuladást kapott. A legényeknek még azt sem engedték meg, hogy a hidegben és zuhogó esőben felvegyék a köpenyeiket. A tisztek természetesen gummiköpenyben dirigáltak.

A szegény leszerelt tartalékosok rettenetesen el vannak keseredve. A tisztek is félték, hogy ez a kellemetlen eredmény nyilvánosságra jut és mindent elkövettek, hogy eltusolható legyen.

Kémkedéssel gyanúsított hirlapiró?

(Szabadlára helyezték az aradi ügyészség titokzatos foglyát.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 6.

Nagy feltűnést keltett az *Aradi Közlöny* mai cikke, amelyben arról adtunk hírt, hogy az aradi ügyészség fogházában egy titokzatos foglyot őriznek. Megirtuk, hogy az összes közegek tulmentek a szokásos titoktartás határain: még a börtönőröktől és a felesküdt kezelő-tisztviselőktől is féltették a titkot. Az ügy kezdő stádiumában csak négy ember tudta, hogy ki a titokzatos fogoly és hogy miért van letartóztatva: *Fábián* Lajos dr. törvényszéki elnök, *Eckensberger* Károly dr. kir. ügyész, *Domonkos* László vizsgálóbíró és *Farkas* Győző dr. önálló működési körrel felruházott törvényszéki jegyző. Odáig mentek a titoktartásban, hogy még az iratok lemásolását sem merték tisztviselőre bízni, hanem ezt a munkát maga a királyi ügyész végezte el.

A nagy titoktartásból arra lehetett következtetni, hogy a letartóztatott nem valami közönséges bűncselekményt követett el. A legvalószínűbbnek látszott, mint azt már megirtuk, hogy a titokzatos letartóztatott ellen kémkedés miatt folyik az eljárás. Ma sikerült az erősen titkolt ügy minden részletét megtudnunk s ezek a részletek fedik ezt a feltevést.

Az aradi ügyészség titokzatos foglya *Thaly* Ferenc hirlapirónak mondotta magát. *Thaly* ellen a büntetőtörvénykönyv XLI. szakaszába ütköző, fegyveres erő elleni büntett miatt folyt a vizsgálat. Ehhez a szakaszhoz tartozik tudvalevőleg a hadtitkok kikémleléséről szóló 453. §., amely szerint, aki az állam hadi ereje és hadi védelmére vonatkozó intézkedéseket, tárgyakat, melyekről tudja, vagy tudhatja, hogy titokban tartandók, valamely tilalom megszegésével, vagy félrevezetés, szinlés, vagy másnemű fondorlat által béke idején és azon szándékból kémleli ki, hogy azokról más államot értesítsen: öt évig terjedhető államfogházzal és nyolcezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Thaly minden valószínűség szerint a nagygyakorlatoknak Arad megyére eső területén kémkedett. Ezt bizonyítja, hogy ügyével az aradi kir. törvényszék foglalkozik. Ha ugyanis a hadgyakorlatok központján, Mezőhegyes, vagy Battonya környékén kémkedett volna, a szegedi kir. törvényszék lett volna az illetékes fórum, mert a törvény megállapítja, hogy mindég az a törvényszék illetékes, amelynek területén a deliktum történt.

Beavatottnak látszó forrás szerint *Thaly* napokon keresztül tartózkodott a hadgyakorlatok területén és ott fényképfelvételeket eszközölt, helyszíni rajzokat készített, állítólag azért, hogy ezeket a titkokat Olaszországnak eladja. Ez természetesen nem történhetett annélkül, hogy a hatóságoknak

fel ne tűnt volna. *Thaly* időközben visszautazott Budapestre, ahol távirati utasításra a Btkv. XLI. szakaszába ütköző büntett miatt letartóztatta az államrendőrség.

A budapesti államrendőrség kedden délben indította utnak két detektív kíséretében Aradra *Thalyt*. A fogoly este érkezett meg s *Eckensberger* királyi ügyész személyesen vette át. Még aznap kihallgatta *Thalyt* Domokos László vizsgálóbíró s ez a kihallgatás, amelyről *Farkas* Győző dr. kir. törvényszéki jegyző vett fel jegyzőkönyvet, éjfélig húzódtott. Másnap reggeltől egész este nyolc óráig faggatta *Thalyt* vizsgálóbíró s csütörtökön újból kihallgatta.

Az egész eljárás ideje alatt azt az elvet követették, hogy minél kevesebb ember tudjon az úgyről s a fogoly kilétéről. Az ügykezelés értelmében azonban minden ügyet iktatni kell, a fogoly nevét pedig egy lajstromba kell vezetni. Hogy mégse kelljen a kezelőszemélyzet előtt a fogoly nevét felfedni, az ügyész utasítására egy lajstromszámot üresen hagytak a fogoly számára s még a mai napig sem vezették be a fogoly nevét. Az ügyiratokat maga a vizsgálóbíró vitte fel az iktatóhivatalba s anélkül, hogy kiadta volna az iratokat a kezéből, iktattatta azokat.

A vizsgálat folyamata alatt az ügyész is a legféltékenyebben őrizte a titkot. Mint azt megirtuk, maga írta, másolta az iratokat, ha egy pillanatra távozott szobájából, az ajtót lezárta.

Az ügygel ugyanilyen titokban tegnap a vádtanács is foglalkozott. A vádtanácsi ülést, amelyen *Fábián* Lajos dr. elnököt, *Popa* György dr. és *Mészáros* Dániál kir. törvényszéki bírák mint szavazók és *Farkas* Győző dr. mint jegyző funkcionáltak, szokatlan időben, délután öt órakor tartották. Szokatlan volt az is, hogy a vádtanácsi ülésen a vizsgálóbíró mellé kirendelt jegyző, *Farkas* Győző dr. vezette a jegyzőkönyvet. Ennek a magyarázata az, hogy minél kevesebb embert akartak a titokba beavatni s miután *Farkas* dr. a kikallgatások jegyzőkönyvét is vezette, őt bízták meg a vádtanácsi jegyzőkönyv vezetésével is.

Thaly védője, egy budapesti ügyvéd útján szabadlára helyezését kérte. A vádtanács hosszas tanácskozás után szabadlára is helyezte *Thalyt*, az eljárást, illetve a vizsgálatot azonban tovább folytatják ellene.

Thaly anélkül, hogy bárkivel érintkezett volna, ma délelőtt már el is utazott Aradról, s így személyét még mindig homály fedi. Annyi bizonyos, hogy *Thaly* Ferenc nevű hirlapirót maguk a hirlapírók sem ismernek. Annál ismeretesebb azonban egy *Thaly-Türk* Ferenc nevű szélhámos, aki működése közben állandóan hirlapirónak adja ki magát. *Thaly*, vagy tulajdonképeni nevén *Türk* Ferenc az utóbbi időben könyvügynökséggel foglalkozott, azonban a „szerkesztő urnak” gyakran meggyúlt a rendőrséggel a baja. Valószínűnek látszik, hogy a titokzatos *Thaly* „hirlapiró” azonos *Türk* Ferencel.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A vízmű-per szakértői. Mint azt megirtuk, Arad város és a vízmű társaság közötti perben szakértőkként a város részéről *Zerkovitz* Rudolf, az Aradhegyaljai motoros vezérigazgatója, a vízmű társaság részéről *Benda* Jenő, a Hitelbank főtisztviselője fognak funkcionálni, míg a bíróság szakértője *Pikler* Károly az Első Magyar Rugyanta Gyár igazgatója lesz. A bíróság szeptember 10-én vezeti be a szakértőket, akkor veszi ki tőlük az esküt és ad nekik meghatalmazást arra, hogy a vízmű társaság könyveit átnézhessék.

§ Szavazás a halálbüntetés mellett. Bécsből jelentik: A jogász-kongresszus mai ülésén a végleges szavazásnál újból elvetette a halálbüntetés eltörlését. 470 szavazat jutott a halálos ítélet fenntartása mellett, míg 424-en a halálbüntetés ellen szavaztak.

HIREK.

Templomfosztó hitoktató.

— *Eladott miscedények.* —— *Az Aradi Közlöny tudósítójától.* —

Budapest, szeptember 6.

Megirtuk ma, hogy a karmeliták budapesti templomából két miscehely eltűnt és azokat összesítőre két ékszerésnél eladta Zelky Károly fővárosi római katolikus lelkész és hitoktató.

Augusztus harmincegyedikén a sekrestyés azt jelentette a házfőnöknél, hogy egy aranyozott ezüst kelyhet elloptak. Szeptember másodikán egy másik kehely eltűnéséről értesült Kaszás Rajmond rendházfőnök. Ekkor elment a rendőrségre és megtette a feljelentést.

A detektívek megállapították, hogy a tettes Zelky Károly, az a fiatal pap, aki a karmelita templomban szokott misézni. A személyleírás ráillett. Az ékszerészek is ráismertek benne arra, aki a kelyheket náluk eladta. Zelky azonban állhatatosan tagadott. Végre is beismerete, hogy a kelyheket ő adta el. De nem lopott. Kaptá a kelyheket Kaszás Rajmond házfőnöktől. Erre szembesítették a házfőnökkel, aki kijelentette, hogy ő nem is ismerte Zelky Károlyt.

A nyomozás minden adata Zelky ellen szólt, de ő állhatatosan tagadott. Sándor László rendőrtanácsos a délelőtti folyamán szabadlábra helyezte a hitoktatót. A lopott kelyhek értéke ugyanis nagyon csekély, előreláthatólag a büntetés sem lesz olyan nagy, hogy szökéstől kellene tartani. Ez indította a rendőrtanácsost arra, hogy szabadlábra helyezze a súlyosan megtévedt lelképásztort, bár Zelky bűnösségét ő is biztosra veszi.

Kaszás Rajmond a karmeliták házfőnöke így nyilatkozott a történetéről:

— A bűnös semmiesetre sem szerzetes. A megtévedt ember nevét, aki erre a rettenetességre vetemedett, nem mondom meg. Nem akarom, hogy én legyek az, aki a nagy nyilvánosság megvetése elé állítsa a bűnöst. A nekünk okozott kár elenyészően csekély. De nem türhettem, hogy a templomi szentségek egy tolvajnak legyenek martaléka. Ezért tettem meg a feljelentést.

Zelky különben harminc éves és 2800 korona fizetéssel hitoktató volt egy fővárosi iskolában. Nemrég Nógrádpatakra neveztek ki káplánnak.

— **Hamis hírek a király egészségi állapotáról.** *Bécsből* jelentik: Ma az a hír terjedt el Bécsben, hogy beteg a király és Ischlből való vasárnapi visszatérését elhalasztották. Illetékes helyen a hirt megcáfolják, őfelsége utazási programján nem változtattak. Megszokott reggeli sétájáról azért maradt el a király, mert Ischlben egész nap szakadt az eső. A rendes napi audienciákat különben megtartották. Ischlből azt jelentik, hogy őfelsége teljesen jól érzi magát és az elutazásra már megtették az előkészületeket.

— **A városi törvényhatóságok újjászervezése.** *Kolozsvárról* jelentik: A belügyminiszter ma leiratott intézett Kolozsvár város törvényhatóságához, amelyben közli a kormány tervét, hogy a városok törvényhatósági szervezetét törvényhozási úton két éven belül újjászervezi. Kolozsvár város törvényhatósági bizottsága ugyanis nemrégiben elhatározta, hogy a bizottság tagjainak a számát 120-ról 240-re emeli fel és a mostani négy választókerületet tíz kerületbe osztja be, minthogy a város lakosságának száma az utóbbi tíz évben megkétszereződött. A belügyminiszter ma érkezett leiratában a határozatot nem hagyta jóvá. A miniszter leiratában a következőket mondja: A határozatot felülvizsgálván, jóváhagyhatónak nem találtam, mert az 1912. LIII. t. c. 38. § a értelmében a városok szervezetéről két évi határidőn belül törvényjavaslat fog a törvényhozás elé terjesztetni, amely tör-

vényjavaslat a törvényhatósági bizottsági tagok számáról is fog intézkedni, ezért nem volna indokolt, hogy a hátralevő rövid időre a bizottsági tagok létszámában és a választó kerületek beosztásában változás történjék. A belügyminiszter leirata szerint a készülő törvényjavaslat a községi választáson is változtatni fog.

— **A megtámadott főispán.** *Kassáról* jelentik: Abból a támadásból kifolyólag, amelyben Sziklay Ede Abaujmegyei főispánt az ellenzék a közigazgatási tanfolyam elnökének kinevezése miatt részesítette, Tisza István gróf a következő táviratot küldte Sziklaynak: Nehéz küzdelmében mindnyájunk bizalma kíséri, kitartást és sikert kíván Tisza István.

— **Autótaxi-sztrájk Bécsben.** *Bécsből* jelentik: Az eucharisztikus kongresszus hetén valószínűleg az autótaxisok sztrájkba lépnek. Az egyik autótaxi vállalat alkalmazottjai már ma megkezdtek a sztrájkot. Ez természetesen óriási zavarokat idézne elő, mert jelenleg Bécsben 1200 autótaxi van forgalomban, amit 1500 soffőr kezel.

— **Ajándék a városi múzeumnak.** Az aradi városi múzeum részére *Kristyóry* János érdekes régi nyomtatványokat adományozott. A nyomtatványok között van az aradi kaszinó 1861-ben kiadott évkönyve; az Arad városában alapítandó „Vasárnapi tanoda”-nak 1845-ben jóváhagyott alapszabálya; az 1796-ban létesített „Bürger-Compagnie” zászlójának 1816-ban történt felszentelési ünnepségét tárgyzó füzet; a „Bürger-Veteranen-Verein” ötven éves fennállásának évfordulójára 1846-ban megtartott jubileumi ünnepség alkalmából kiadott ünnepi füzet; végül az aradi Policei Oberkommissär által 1859-ben *Kristyóry* János földbirtokos részére kiadott Waffepass.

— **A Mona Lisa Egyiptomban.** *Kairóból* jelentik: A rendőrség letartóztatott egy egyiptomi régiség kereskedőt, akit azzal gyanúsítanak, hogy tud a *Mona Lisa* ellopásáról. Azt hiszik, hogy az eltűnt képet Egyiptomban rejtegetik. A vizsgálatot erélyesen folytatják.

— **A pápa a sajtó ellen.** *Berlinből* jelentik: Nagy föltűnést keltett egy római hír, amely szerint a pápa energikus eljárást sürget a sajtó ellen. A pápa állásfoglalását egy levélben fejezte ki, melyet államtitkárához, Merry de Val kardinálhoz intézett. A pápa ebben a levélben azért sürget erősebb rendszabályokat a lapokkal szemben, mert mint kifejti, a sajtó megzavarja az isteni világrendet és szertelenségével a nép egészséges gondolkodását megmérgezi.

— **Szédelgő kávéházi-berendezés gyáros.** *Budapestről* jelentik: A rendőrség ma letartóztatta *Berkovits* Bélát, aki körülbelül egy évvel ezelőtt Hungária berendezési vállalat hangzatos cím alatt a Kender utcában állítólag gyárat alapított, amely kávéházi berendezések készítésével foglalkozott. Néhány hónappal ezelőtt *Egerváry* Gézáné megbizta *Berkovits*ot, hogy a Rákóczi-úton épülő új kávéházát rendezze be. *Berkovits* felvett 12.000 korona előleget, de augusztus elsején, amikor a berendezést szállítania kellett volna, a fülét sem mozgatta. Az asszony egy ideig várt, és amikor a türelme elfogyott, kiment a Kender utcai telepre, ahol azonban a legnagyobb rémülettel vette észre, hogy a gyárban mindössze két munkás lézeng. Azonnal visszakérte a pénzét és mert *Berkovits* nem válaszolt a levélre feljelentette a rendőrségen, hol a szédelgő vállalkozót letartóztatták.

— **Az örkenyi léghajós katasztrófa halottai.** *Örkényből* jelentik: A léghajós-katasztrófa áldozatait ma délután temették el fényes katonai pompával. A temetésen megjelent a hatodik vartüzér ezred egész tisztikara, a bécsi léghajós csapat tisztjei, valamint a polgári hatóság.

— **A dsiggelő néger aradi emléke.** Rossz világ jár a művészekre. A kabarétársaság is itthagya a várost. Florucznak sem megy valami jól. Király István Gyula is panaszkodik, hogy nem lehet ma már az irodalomból megélni. Vigaszul szolgáljon, hogy azért akadtak még művész-emberek, bohém lelkek, akiknek nagyon megtetszett ez a város. Négy-öt nap előtt tisztelték meg látogatásukkal Aradot Hildebrand Julia és Proki Pabló. Hildebrand Julia fehér volt, Proki Pabló ellenben fekete. Átutazóban voltak Aradon és a Fekete Bérány szállodában laktak. Igen jól érezték magukat itt. Ugy nyilatkoztak, hogy szívesen jöttek ide és mindennel nagyon meg vannak elégedve. Megkérdezték, hogy milyen a termés, hogy adja a búkköny? Nagyon tetszett nekik a város, de elvégre semmi sem tart örökké, egy szép napon el kellett menniök. Ez a szép, de esős nap tegnap volt. Tegnap Hildebrand Julia kabaréművésznő Proki Pabló dsiggelő fenomen karján elhagyta a várost. Állítólag egy másik metropolist, Borosjenőt keresték fel. De, ezt nem lehet eléggé hangoztatni, nagyon, sőt, nagyon-nagyon tetszett nekik a város. Egykönnyen nem tudtak elmenni, nem tudtak elszakadni Aradtól. Valami emléket akartak. Zum Andenken. Souvenir d'Arad. Valami csekélységet, amely őket világéletükben erre a kedves városra emlékeztesse. A választás nehéz volt. Mert mit vigyen az ember? Valami zsuzsut, medailont? Az ilyesmi nem speciális aradi. Vihettek volna egy herceg kis panamát is, valami sába alatti kijárást, vagy hasonlót, de ilyesmihez nem juthattak hozzá. Mit tehet ilyenkor az ember? Emléket feltétlenül akartak, hát elvittek a szállodából két párnát, lepedőt, paplant. Az utóbbit áthuzattal. Emléket. Zum Andenken. Souvenir d'Arad. Az csak a szállodásra szegyen, hogy nem érzi át ennek a poézisét s feljelentette miatta a művészeket a rendőrségnél. Ha Borosjenőre mennek a művészek, akkor kedves meglepetés vár rájuk, ellenben ha nem mennek oda, akkor a szállodás fog kellemesen visszaemlékezni rájuk.

— **Háborus hírek a Balkánon.** *Pétervárról* jelentik: A hőzét tegnap nagyon nyugtalanították a háborus hírek. Arról volt szó, hogy a bolgár, szerb és görög udvarok között tárgyalás folyik a hadműveletek megkezdéséről. *Szófiából* jelentik: Itt új szövetség alakult, amelynek címe: Liga az ottománok megsemmisítésére. Ez a liga fenyegető fölhívást tett közzé, amelyben tudatja, hogy Várnában gyűlés tartott ezzel a jelszóval: Vért csak vér moshat le! A liga követeli, hogy a kormány háborút üzenjen Törökországnak, mert különben le fogják löni a minisztereket és a királyt sem fogják kimélni. *Üszküből* jelentik: Majdnem az összes csendőrtiszteket a fővárosba idézték, ahol a választásban való beavatkozás miatt a katonai bíróság elé fogják őket állítani. Albániában a tisztek panaszkodnak, hogy családjukkal nem kapnak lakást, mert a háztulajdonosokat házuk fölgujtásával fenyegetik, ha a tiszteknek lakást adnak.

— **Segély-pályázat.** *Az Aradi Kereskedők körénél*, néhai *Berger* Albertné sz. *Singer* Fanny nevére tett alapítványból 55 korona fog szeptember 9-én, az elhalálozás évfordulóján kiadatni. A segélyért a kör titkári hivatalában (Tabajdi Károly-utca 1. sz. I. em.) lehet jelentkezni.

— **Apacstámadás az erdőben.** *Lembergől* jelentik: A város egyik ismert nevű mérnöke tegnap délután egy fiatal leánnyal a városon kívül sétálgatott, midőn az egyik erdőből 10 suhanc megtámadta a sétáló párt. Mind a kettőt megköztözték, a mérnöknek betörték a száját, a leányt megkínózták és zsebeik kikutatása után otthagyták őket. Reggel a rózsát szedő parasztasszonyok találtak rájuk. A mérnököt kórházba szállították, a leány azonban a kiállott szenvedések következtében meghalt. A vakmerő támadókat eddig még nem sikerült kézrekeríteni.

— **Elpusztult hajózási raktár.** *Galaczból* jelentik a román folyamvállalatnak a Duna mellett levő 100 méter hosszú raktárában tűz támadt és oly gyorsan terjedt, hogy az ott felhalmozott áruk nagy részét felemészttette. A kár igen nagy.

— **Exhumálás az elmaradt egyházi temetés miatt.** Szabadkáról jelentik: Ez év május havában meghalt Kulán Gerber József földbirtokos, törvényhatósági bizottsági tag, akinek a temetőben való elhelyezését a plébános megtagadta azzal az indoklással, hogy Gerber állítólag viszonyt folytatott gazdaasszonyával. Gerbert ezért kénytelenek voltak egyházi segédlet nélkül eltemetni a temető árkába. Az örökösök nagyon bántotta a dolog, semmiképen sem tudtak belenyugodni és a kulai járásbíró előtt pert indítottak az iránt, hogy Gerbert a családi sírboltban helyezhessék el. A járásbíró a kérelemnek helyt adott és kimondta, hogy a katolikus egyház tartozik tünni Gerbernek az exhumálását, és a családnak joga van az elhunytat a családi sírboltba temetni.

— **Az aradi korzón,** nagy mozgalom van, úgy vesszük észre, már egész Arad itthon van, gyönyörűséggel szemléljük ezt az élelmiséget, mely itt uralkodik és azt a sok sürgés-forgást a szép kirakatok között. A legnagyobb érdeklődés természetesen Weisz Hugó fotóművész kapualjánál van, hol új fényképek láthatók. Weisz Hugó új sorozatában, csupa fiatal szép leányt mutat be, az egyik oldalon aradiakat, a másikon csupa vidékieket. Weisz Hugó ezúttal hetenkint változtatja kirakatait és ezúttal hívjuk fel az érdeklődők figyelmét, hogy figyelemmel kísérjék azoknak változásait, ugyancsak azokban rejlik fényképeseti újításokat. Weisz Hugó nem kímél semminemű fáradságot, se költséget, műtermének jóhírnevéhez méltók legyenek kirakatai és az érdeklődést azokra terelje. Weisz Hugó műtermében az elértékett idejére való tekintettel a felvételek eszközlése, előjegyzés szerint történik. Telefon 211. 5729

— **A háboru borzalmi.** (Amerikai slágerkép az Apollóban.) Rég megállapított tény, hogy a filmgyárak versengésében feltétlenül az amerikaiak nyerték el az elsőséget, mert amit ezek a gyárak produkálnak, az szinte megközelíthetetlen, lehetetlenség azokat még csak halvány konturokban is utánozni. S az amerikai gyárak között a leghíresebb, a legkiválóbb a Kalem gyár, amelynek filmjei világszerte híresek; ennek a gyárnak specialitása, hogy képei, amelyek mindig érdekes meséjük, tömegeket, hatalmas csoportokat mozgat. A háboru borzalmi gyönyörű alkotás az amerikai szabadságharc egyik gyönyörű, izgalmas jelenetét érzékíti meg, csapatok vonulnak, vasutak robognak, vonatösszetűkzés, csata, mind előfordul a képen, amely hatalmas méreteivel imponálóan szép hatást kelt. A műsor másik sláger-száma a Nászfáklya társadalmi dráma, amely egy szegény irodista leány tragédiáját mondja el. A kitűnő műsor, amely két napon át a közönség legteljesebb megelégedését nyerte el, még csak holnap, szombaton látható az Apollóban. 177

— **Sikkasztó irodatiszt.** Marosvásárhelyről jelentik: Pozsonyi Gábor dr., a marosvásárhelyi törvényszék elnöke ma Szász Károly, szászrégeni járásbírói irodatisztet hivatali sikkasztás miatt állásától felfüggesztette. Szász Károly, miatt Vertán Sándor, a járásbíró vezetje, távol volt, beszédte a pénzbüntetések és saját javára fordította. A vizsgálat kiderítette, hogy Szász Károly egy hónap alatt több, mint négyezer korona büntetéspénzt sikkasztott el. Felesége, mikor a dolgról tudomást szerzett, öngyilkosságot akart elkövetni, de megakadályozták.

— **A halottak némák.** (Az Uránia nagy szenzációja.) A világ egyik legszebb művésznője, aki amellet egyike a legkiválóbb tragikáknak a közönség óriási érdeklődése mellett szerepel az Urániában. Ez a kivételes, mondhatni csodálatos nő Henny Portén a legszebb francia művésznő, aki lebilincselően érdekes szerepével, melyet halottak némák című darabban egyenesen az ő számára írtak, eme szerepével a legfeltűnőbb csodálatot provokálja. Az Uránia ezen diadalmi sikert aratott képe a legemberibb érzések hűségese reprodukciója. Minden szituáció természetes következménye az emberi lélek sokszor visszatartó megnyilatkozásainak. A halálba kergetett nyomorék ember, a hullámsír hűségese szerető a vad indulatokban ellenszenves apa, mind élő emberek, akiket mesteri tökéletességgel ad vissza a vászon, és a néző könyei őszinte érzésekből fakadnak, eme mélységesen szomorú dráma láttára. Nagyon ajánljuk mindenkinek, hogy nézze meg a szombaton utoljára színre kerülő gyönyörű képet. 175

— **Ötvös munkák esziből, platina foglalatu brilliáns, gyémántékszerek, világhírű gyártmányu órák** Igaz Sándor elsőrangú ékszerész Arad, Andrássy-tér, Minorita-palota. Telefon 321.

— **Szerencsétlen végű hintázás.** Dobozai Károly aradi piskótagyáros tizenegy éves Ilonka nevű leánya ma este társnőjével hintázott. A hinta köteleit tartó rud eltört és a leánya földre esett és jobb lábának alsó szárcsontját eltörte. Szülei lakásán ápolják.

— **Szülők figyelmét felhívjuk,** hogy a tanterületek által előírt iskolakönyvek használt állapotban bekötve, a legújabb kiadásokban, féláron Aradon Weisz Leó könyvkereskedésében (Minorita-palota) szerezhettek be. 5601

— **Agyonította magát.** Rauch István, 45 éves fakerti jómódu földmives szeptember 4-én délután 9 órakor beült a községi vendéglőbe és este 7 óráig egyfolytában pálinkázott, amikor is székéről lebukott és szívszélhűdés következtében nyomban meghalt. Rauch 4 kiskoru árva hagyott.

— **Női kereskedelmi tanfolyam igazgatósága** által előírt tankönyvek Weisz Leó cégnél kaphatók. 5601

— **Medgyaszay Vilma** a világhírű kabaret művésznő így ír a dr. Biró-fele Havasi-Gyopár krémről: Kedves Doktor Ur! Az Ön által készített „Havasi Gyopár Crém“ a legkitűnőbb arc krém! Mindenkinek ajánlhatom. Kitűnő tisztelettel Medgyaszay Vilma. 5093

— **Tankönyvek,** valamint az előírt író és rajzszerek legjutányosabban szerezhettek be Pichler Sándor könyv- papír és írószerep üzletében Arad, Szabadság-tér 1.

— **Egy célszerű találmány.** Törékeny és elővigyázatot igénylő tárgyak szállításánál gyakran nagy károk keletkeznek, mivel a teherkocsik legnagyobb része nagy rázkódtatásnak teszik ki a szállítandó tárgyakat. Schattelesz Viktor lugosi kereskedőnek sikerült egy olyan kocsibetétet konstruálni, mely bármily kocsin alkalmazható és azt azonnal ruganyossá teszi. Utalunk mai hirdetésére.

— **Zsidó ünnepi imakönyvek** Pichler Sándor könyvkereskedésében nagy választékban kaphatók.

— **Szabó-féle pármái ibolya** szappan a legfinomabb mosdószappan azok közt, amiket eddig forgalomba hoztak. E szappan lágy habja az arc bőrt üdíti, tisztítja, finomítja. Nők és férfiak egyaránt kedvelik, mert többet ér, mint egy 2 koronás francia szappan. Egy drb. pármái ibolyaszappan 70 fillér. 3 drb. 2 kor. Kapható Aradon Vojtek és Weisz és Hanzu Nesztor droguistáknál. E szappan egyedüli készítője Szabó Béla pipereszappangyáros Miskolcon. 4041

— **Az iskolaidényre táskák, könyvszíjjak, rajztáblák, vonalzők, körzők, festékek, tollszártartók** és mindenféle egyéb iskolai tanszerek legnagyobb választékban és igen olcsón kaphatók Kerpel Izó könyvkereskedésében.

— **Használt iskolakönyvek tiszta, kifogástalan állapotban, féláron** kaphatók Kerpel Izó könyvkereskedésében. A cég a tankönyvek használhatóságáért szavatol.

— **Használt tankönyveket** legelőnyösebben vásárol Ingusznál csak a Weitzer-utcában. 5151

— **60 kötet könyv havi 1 kor. 40 fillérért, 180 hangjeggy havi 2 kor. 40 fillért** kaphatók kölcsönzésre Kerpel Izó kölcsönzőintézetében, Aradon.

— **Új iskolakönyvek** Kerpelnél.

— **Női keresk. tankönyvek** Kerpelnél.

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok.** Telefon 816.

GYÁSZROVAT.

Temetések. Ma délután fél három órakor temették el Domonkos Lajost, Arad város előkelő közönségének igen nagy részvételével. A Deák Ferenc-utca 14. számú ház fekete drapériával volt díszítve. Mór jóval a szertartás ideje előtt megtelt az udvar gyászoló közönséggel, amelynek sorában Varjassy Lajos polgármesternek az élén a tanács és a törvényhatósági bizottság képviselője, valamint az aradi pénzüzetek, egyesületek, továbbá igen sok testület kiküldöttjei foglaltak helyet. Az elhunyt tisztelői és barátai valóságos virág erdővel borították el a koporsót. Fél három órakor érkezett meg Csécsy Imre református lelkész, aki magas szárnyalású, megható bucsubeszédben méltatta az elköltözött polgári erényeit. A koporsót ezután gyászokocsira tették és a gyászoló közönség elkísérte utolsó útjára Domonkos Lajost. A felső temetőben a nyitott sír mellett a lelkész imát mondott, majd pedig lebozsátották a földbe az elköltözött porlandó holttestét.

szóló közönség elkísérte utolsó útjára Domonkos Lajost. A felső temetőben a nyitott sír mellett a lelkész imát mondott, majd pedig lebozsátották a földbe az elköltözött porlandó holttestét.

Az aradi orvosi kar és igen sok tisztelője kísérté utolsó útjára ma délután három órakor a tragikus véget ért Vajda Benő fogorvost. A József főherceg-ut első számú házában felállított ravatal mellett Vágvölgyi Lajos dr. aradi főorvos mondta a gyászbeszédet, amelyben rámutatott arra a szomorú körülményre, hogy az elhunytat nem kísérheti a temetőbe egyetlen gyermeke, mert a szerencsétlen véletlen folytán nem is tudták értesíteni atyja haláláról a külföldön tartózkodó ifjut. A beszéd a nagy számban megjelent gyászoló közönségre igen mély hatást tett. Gyászdalok éneklése közben vitték a koporsót a halottas kocsihoz, amelyet azután az izraelita temetőbe kísért a közönség, ahol rövid bucsuztató után sírba eresztették.

Ma délután temették el a Weitzer János utca 17. számú házból Odry Antal nyugalmazott megyei főállatorvost. A temetésen Dalmoky-Nagy Lajos alispán és Schill József vármegyei főjegyző jelentek meg a törvényhatóság részéről. A gyászszertartás után a koporsót a felső temetőbe vitték, ahol az elhunytat örök nyugalomra helyezték.

Metzger Gyula báró őrnagynak holttestét ma este érkező vonat hozta Aradra. A vasutról a felső temetőbe szállították, ahol a Domány-család kápolnájában felvatalozták. Temetése holnap délután fél 3 órakor lesz.

A KIADÓHIVATAL ÜZENETEI.

Naptár. Felkérjük vidéki levelezőinket, hogy a községükben található mindennemű állami intézmény hivatalnokainak névsorát, ugyancsak helyben az újabban alakult pénzintézetek, iparvállalatok, szövetkezetek, egyesületek, testületek stb. vezetőségét, hogy a tisztikari névsort a naptár részére, — hogy annak címára pontos legyen — sziveskedjenek a kiadóhivatalnak beküldeni.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Szerb gabonakiviteli tilalom?** Budapestről jelentik: A gabonatózsdén ma délelőtt az a hír terjedt el, hogy a szerb kormány megtiltotta a zab és takarmányfélék kivitelét. E hír nyomán nagy izgatottság keletkezett a börzén s az árfolyamok néhány pillanat alatt öt-tíz fillérrel emelkedtek, mert a spekulánsok közül azok, akik attól féltek, hogy e híresztelés folytán lényegesebb árjavulás keletkezhetik, sürgősen hozzáláttak eladott kötéseiknek visszavásárlásához. Arról, hogy Szerbia meg akarja tiltani a takarmánykivitelét, már napokkal előbb kolportáltak különböző híreket a tőzsdén. Délben fél egykor a következő felhivatalos jelentést adták ki a kiviteli tilalom híreről. Kérdést intéztek erre vonatkozóan a m. kir. földmivelésügyi minisztériumhoz. Ott kijelentették, hogy az állítólagos kiviteli tilalomról nem tudnak semmit. — **Belgrádból** jelentik: A kiviteli tilalom ügyében ma érdeklődtek a szerb kormányánál, ahol azt az értesítést kapták, hogy a hír nem felel meg a valóságnak, mert a szerb kormány ilyen ügygel sohasem foglalkozott.

— **Kereskedők gyűlése az adó törvények ügyében.** A jövő év elején életbelépő új adótörvények érthetően foglalkoztatják a kereskedőket, a kik még mindig bizonytalanságban vannak a felől, hogy az új törvény valóságban könnyítést, vagy súlyosabb terheket fog rájuk nézve jelenteni. Az Aradi Kereskedők Köre ezért elhatározta, hogy a kereskedők tájékoztatása céljából az adótörvények ügyében naggyűlést hív össze. A naggyűlés előadója a körnek sikerült megnyereri dr. Glücksthal Samu budapesti ügyvédet, az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesület ügyészét, aki annak idején az adóreform ügyében, Budapesten tartott értekezlet előadója volt. Miután a kereseti adóról szóló törvény végrehajtási rendelete még kiadva nincsen, a naggyűlés idejét annak megjelente után előreláthatólag október közepére, vagy végére fogja kitűzni.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 6.

Utóbbi jelentésünk óta az időjárás némileg javult. A mezőgazdasági állapotról kielégítő hírek hallhatók.

A gabonaüzlet irányzata továbbra is tartott maradt.

Elkelt a mai piacon:
5000 mm. buza 20 60—21 60 (minőség szerint.)

Rozs	18 20
Árpa	18 60
Zab	19 20
Tengeri (consum)	20 00

Az árak száz kilogrammenként koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 6

Készáru.

Amerika $\frac{1}{2}$ -el olcsóbb. Kínálat, vételkedv mérsékelte, 30 ezer mm. alig tartott.

Határidő.

	Déli szárlat	2 órai szárlat
Buza 1912 októberi	11 26 - 11 27	11 30 - 11 31
Buza 1913. áprilisi	11 76 - 11 77	11 80 - 11 81
Rozs 1912. októberi	9 68 - 9 69	9 70 - 9 71
Tengeri 1912. szept.	9 28 - 9 29	9 28 - 9 29
Tengeri 1913. májusi	7 55 - 7 56	7 56 - 7 57
Zab 1912. októberi	10 29 - 10 30	10 28 - 10 29

Az árak 50 kilónként számítva.

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1912. szeptember 6.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos	—	—	—	10 10 - 10 15
77	—	—	—	10 15 - 10 20
78	—	—	—	10 20 - 10 25
79	—	—	—	10 25 - 10 30

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos	—	—	—	10 00 - 10 05
Rozs	—	—	—	8 95 - 9 00
Árpa	—	—	—	9 00 - 9 10
Zab	—	—	—	9 30 - 9 35
Tengeri	—	—	—	9 35 - 9 40

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

— Szeptember 6. —

Magyar aranyjárdék 4 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—	107 90
Magyar koronajárdék 4 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—	87 20
Magyar koronajárdék 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	—	—	—	76 25
Magy. földteherm. kötvény 4 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—	87 25
Horváth-szlavon földteherm. kötvény	—	—	—	87 —
Magyar nyerevény-sorsjegy kölcsön	—	—	—	213 —
Tizaszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	152 —
Osztrák járadék papírban	—	—	—	87 35
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	90 30
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	112 75
Osztrák koronajárdék 4 ⁰ / ₁₀₀	—	—	—	87 35
1880. évi osztrák államsorsjegy	—	—	—	158 —
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	—	21 35
Magyar hitelbank-részvény	—	—	—	845 25
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	—	645 25
Osztr.-magy.-államvasuti részvény	—	—	—	713 —
20 frankos arany (Napoleonkor)	—	—	—	19 07
Német birodalmi márka	—	—	—	117 87 $\frac{1}{2}$
Londoni vista	—	—	—	24 11
Páris vista	—	—	—	95 30
10 márkás arany	—	—	—	23 56

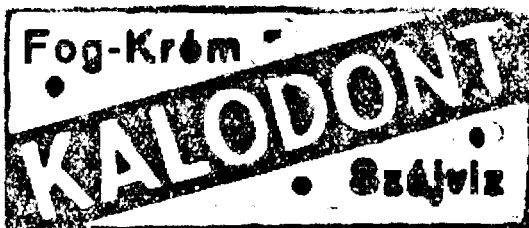
Kőbányai sertés piac.

— Szeptember 6 —

Szeptember 5. Magyar elsőrendű: Fiala nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 165—167 fillér. Fiala közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 168—170 fillér. Közép (páronként 240—280 kgr.) 176—178 fillérig.

Sertéslétszám: 1912. évi szeptember hó 3. napján volt készlet 35354 drb. — 1912. szeptember hó 4-én felhajtott 62 drb. — 1912. szeptember 4-én elszállított 219 drb. — 1912. szeptember 5. napjára maradt készletben 35197 drb.

A hizott sertésüzlet irányzata: változatlan.

APOLLO SZINHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színpadja

Ma szombaton, 1912. szeptember 7-én:

1. A Duna völgye. Remek természetutáni felvétel. 2. A háború borzalmi. Amerikai katona dráma. 3. Nászféklya. Tragédia 2 felvonásban. Műfilm. Remek sláger. 4. A jel. Kacagató.

Az előadások kezdete délután 6 órától folytatódva 11-ig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fillér. Műsort ingyen kapni a jegyszedőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma szombaton, 1912. szeptember 7-én

1. Polidor öngyilkos. Humoros. 2. Express híradó. 3. Egy eredeti fogadás. Kacagató. 4. A halottak néma. Henry Portennel a főszerepben. Dráma két felvonásban.

Előadások délután 6 órától kezdve esti $\frac{1}{2}$ 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtéren kalap nélkül megjelenni. — Minden előadásban katonazenekar játszik. — Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér, V. hely 20 fillér.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NYILTTÉR.*

Tankönyv vásárlók

b. figyelmébe!

Ingusz I. és Fia

cég figyelmezteti vevőit, hogy csak a 25 év óta Weitzer-utcában levő üzletében vásároljanak, 5658

máshol nincs üzlete a cégnek.

Limbek János és Fia

első m. kir. szah. érokoporsó-gyára és temetés-rendező intézetéből.

Arad, színház-épület Városi és megyei telefon: 93.

Özv. Báró Metzger Gyuláné szül. Domány Jozefin saját, úgy az alólírottak nevében is mély fájdalommal tudatja, forrón szeretett férje, illetve fia, veje, testvérök, sógorok

báró Metzger Gyula urnak,

cs. és kir. őrnagy a Báró Konrád nevével viselő 39. gyalogezredben, a 3. oszt. tiszt katonai szolgálati jel, a jubileumi emlékérem és a jubileumi kereszt tulajdonosa,

hétfőn, f. 6. szeptember hó 2-án, esti $\frac{1}{2}$ 9 órakor, rövid, súlyos szenvedés és a halotti szentségek ajtatos felvétele után, életének 46-ik évében történt gyászos elhunytát.

A boldogult hült tetemei csütörtökön f. 6. szeptember 5-én, d. u. 2 órakor fog-nak a cs. és kir. 1. sz. katonai kórház kápolnájában (IX. ker. Sensengasse 2.) ünnepélyesen beszenteltetni, onnét Aradra szállíttatni s Aradon szeptember 7-én d. u. $\frac{1}{2}$ 3 órakor a családi kápolnában örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő gyászmise Aradon szeptember 10-én délelőtt 10 órakor fog a főt. Minorita-atyák templomában megtartatni.

Arad, 1912. szeptember 3.

Báró Metzger Erzsébet, édes anyja. Báró Collas Emilia született Metzger, nővére. Báró Metzger Rezső, testvére. Domány József, a Ferencz József-rend lovagja, apósa. Domány János és neje, Szilárd Emil és neje, Verbos Nándor és neje, Báró Collas Róbert, sógorok és sógornők.

Új kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó intézet.

A nagyközönség szives tudomására hozom, hogy a közeli napokban

Aradon, Weitzer János-u. sarkán

(főpostával szemben) egy modernül berendezett

kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó intézetet nyitok.

Intézet: Magyar-utca 26. alatt.

Előre is szives pártfogást kérek kitünő tisztelettel

Knapp Sándor,

tulajdonos.

5698

Legújabb sportcipők, Sandalok már megérkeztek!

Óriási választék!

Versenynélküli árak.

Kutányi J., Arad, Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

Gyermek patent harisnya

legnagyobb választékban, legolcsóbb árak mellett

Bársony Andornál Arad, Szabadság-tér 17.

Amerikai és angol

Vadász czipő

különlegességek
már megérkeztek!!

Valamint a világhírű

SALAMANDER-CIPŐK

Hegységárban. 1901
K 16-50 és K 20-50 árban.

Kizárólag

WEINBERGER JÁNOS-NÁL

Arad-Temesvár kaphatók.

Képes árjegyzék díjtalanul.

CIPŐKET

legolcsóbban csak is

Iványi Menyhért

cégnél a Forray-utcában kaphat

Eredeti angol férfi
barna vagy fekete

GYUKITS-kelep
:: nálam csak ::

K. 13.—

K. 10.—

Telefon városi és megyei Telefon
902. 902.

FÉLÁRU
SZÉP, TISZTA
ÚJ BEKÖTÉSŰ
ISKOLAKÖNYVEK

LEGUJABB KIADÁSBAN,
LEGELŐNYÖSEBBEN KAPHATÓK

DÉCSI GÉZA

KÖNYVÜZLETÉBEN NÁDASDY-PALOTA.

Ha divatos és jó ruhát,

cipőt, kalapot akar olcsón venni

forduljon bizalommal 5441

Korányi Jenő

Szabadság-téri üzletéhez.

Névjegyek

csinos kivitelben készülnek az ARADI NYOMDA
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG könyvnyomdájában.

Férfi szövet maradékok

fiúk részére egész öltönyre, felöltő,
téli kabát és egyes nadrágokra, míg
a készlet tart nagyon 5701

olcsó árban árusítatnak **Leichner és Fleischer**

Kizárólagos posztógyári raktár
Arad, Szabadság-tér 17. sz.

Alkalmi vétel!

21106—1912.

Hirdetmény.

570—1912. g. sz.

Árverési hirdetmény.

Üzletemből visszamaradt
nagyobb mennyiségű fi-
nom kész öltönyök, angol
és francia szövetek, nem-
különbözőn egy nagy szabó-
asztal, nagy tükör és
több szabóolló jutányos
áron eladó.

Tisztelettel

inokai Tóth Lajosné

Arad, Wesselényi-utca 26. sz. a.

Használt ölem

megvételre kerestetik.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur 83629/18—1912. sz. körende-
letével akként intézkedett, hogy azok az egyévi önkéntes jelöltek, kik
abban a reményben, hogy az idel fősorozásnak f. é. szeptember hó
1-től folyó évi októberhó 5-ig terjedő időszaka alatt besoroztatnak és
egyévi tényleges szolgálatukat folyó évi október hó 10-én megkezdik.
A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszterium fennhatósága alá tar-
tozó főiskolákba a rendes beiratkozási idő alatt be nem iratkozottak,
abban az esetben, ha be nem soroztatnak és felsőbb tanulmányaikat
az 1912—1913. tanév első félévében megkezdeni, illetőleg folytatni
óhajják: valamely főiskolába leendő felvételükért az utólagos beirat-
kozási a fennálló szabályokban kitűzött határidőig engedélyt nyerhet-
nek, ha állittatásuk után azonnal folyamodnak.

Az eziránti kérvényhez a járási tisztviselő (főszolgabíró, polgár-
mester) által díjtalanul kiállított és a sorozó bizottság elé történt állita-
tást, annak napját, visszahelyeztetést, illetve fegyverképtelenséget
igazoló s 2 korona bélyegge ellátott bizonyítvány csatolandó.

Azok az egyévi önkéntesek a kik f. évi fősorozás tartama alatt
de még állittatásuk előtt valamely főiskolára beiratkoztak és ennek
megtörténte után történt besoroztatásuk következtében egyévi tényle-
ges szolgálatukat folyó évi október hó 10-én megkezdni óhajtják, tan-
díjuknak visszafizetéséért az illető főiskola tanulmányi és tan-
díjszabályzata értelmében folyamodhatnak. Egyezjüleg megjegyzem, hogy
az egyévi tényleges szolgálatnak elhalasztása a véderőről szóló 1912.
évi XXX. t.-c. végrehajtása tárgyában kibocsájtott utasítás I. rész 91. §.
3. pontja értelmében az egyévi önkéntességi kedvezmény iránt a so-
rozo bizottsághoz benyújtandó kérvényben kérelmezhető. A besorozás
megtörténte után pedig a szóban forgó halasztás iránti kérvények az
illetékes kiegészítési kerületi (vagy honvéd hiegszító) parancsnokság
hoz nyújtandók be.

Arad, 1912. évi szeptember hó 3 án.

A városi tanács.

Arad sz. kir. város gazdasági
széke a Balta Míka 78 hold 148
□-österületű kaszálójának 1912. évi
október 1-től 3 vagy 6 évre leendő
bérbeadása iránt folyó év szeptem-
ber hó 9-én d. e. 10 órakor árve-
rést tart.

Kikáltási ár holdanként és éven-
ként 50 korona.

Bánatpénzüli leteendő a kikiál-
tási ár 10%-a készpénzben, vagy
elfogadható értékpapírokban.

Az árverésen részt lehet venni
szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta-
n, a szóbeli árverés megkezdése előtt
nyújtandók be, s csak akkor vé-
tetnek figyelembe ha azokhoz a
bánatpénz mellékelve van, s ha
az ajánlatot tevő kijelenti, hogy
az árverési feltételeket ismeri és
elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági
tanácsnok urnái az árverést meg-
előzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági
székének 1912. évi augusztus hó
26-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Andrássy-tér 20. sz. Fischer Eliz-palota

A Budapesti Csipke

Áruház fiók üzlete.

A hölgyközönség figyelmébe ajánlja az őszi időnyre

ujdonságokkal felszerelt raktárát. Női-, férfi- és gyer-

mek harisnyák, sohállok, válkendők, selymek, osip-

kék, szalagok, keztyűk és az összes szabó kellékek.

Ezen rovatban minden szó egy-
szori beiktatásának ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József főh.-ut 22.
Kiadóhivatali telefon: 181. sz.
Szerkesztőségi: 357. sz.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta utalványon küldendők — a szelvényen a szöveg elől — avagy levélbélyegekben. Tudakozásnál a hirdetés száma mindenkor közzendő. Levélbeli megkereséseknél, (a jelleges leveleket kivéve) felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal, ez esetben, válaszbélyeg csatolandó. Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható. Minden szó 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban aláhúzással jelzendők. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatal kívánatra díjtalanul megszerkeszti. **HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRAIG VÉTEK FEL.**

Ajánlatokhoz,

melyeket valamely jelige alattküldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert érettük semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül címzettjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

Női kezek

ápolására legjobb a Vojtek és Weisz kézfínomítója. III-711

„Barna leány”

Vártam ma levelet. Vagy nincs folytatása? „Szóke fiu”

Ha hull a haja,

használjon magyar haj-perollint Vojtek és Weisztól. III-711

ÜZLETEK.

Egy

jóforgalmu vegyeskereskedés és korcsma, Honcztó közelében, más vállalat miatt azonnal átadandó. Bővebb felvilágosítás Berger Andor könyvnyomda tulajdonosnál, Honcztón. 5708

Egy igen jóforgalmu

nagy vendéglő, minden hozzátartozó jogokkal, trafikkal, jutányos áron eladó. Cim a kiadóhivatalban. 5694

Urbán Iván-utca 41. sz.

jóforgalmu fűszer-üzlet korcsmával együtt kiadó. 5560

KIADÓ LAKÁS.

November 1-től

a Perényi-utcában új házban 4 esetleg 5 szobás lakás kiadó. Bővebbet Gróf Königsegg Fidelel, Perényi-u. 6. 5655

Egy modern 5 szobás

magánház, közel a Szabadság-térhez, kiadó. Bővebb értesítést Abbázia kávéházban. 5198

2 szobás utcai lakás

kiadó Aranykéz-utca 20. szám.

Gyermektelen

hivatalnok családnál, egy különbejáratu csinos szoba havi 20-koronáért, kiszolgálással, azonnalra is kiadó. Aulich Lajos-utca 7/e. alatt.

A poloska

teljes kiirtása csupán Vojtek és Weisz biztos szereivel érhető el. III-711

ALKALMAZÁST KERES.

Egy 50 éves

egyen, aki 20 évig község-jegyzői irodában működött, helyben lehetőleg bizalmi állást keres, kívánatra 30 000 kor. óvadékot nyújt, esetleg 10—15 ezer koronával egy szolid vállalatba venne részt, ha befektetendő tőkéje kellően biztosított. „Vállalkozó” cím alatti szíves ajánlatokat a kiadóhivatal továbbít. 5720

ALKALMAZÁST NYER.

Azonnali belépésre

keresek gépirónót, kérem magyarnémet ajánlatát. Szücs Pal Arad, posta. 5724

Bejárónő

ügyes, fiatal, magános urhoz azonnali belépésre kerestetik. Jelentkezni lehet Batthyány-utca 11. II. 15. délután 1/2 és 2 óra között. 5711

Villany szerelő

felvétetnek, Koch Dánielnél, Deák Ferenc-u. 42. 5723

Kerések

egy jobb mindenféle leányt vagy asszonyt, ki főzni tud. Fizetése 24 kor. Cim: Kováts Miklósné, Kisjenő. (Aradm.) 5125

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Zsidó ünnepi

imakönyvek, valamint az összes szertartási cikkek Pichler Sándor könyv- és papirkereskedésében kaphatók. Szabadság-tér 1. Telefon 308 5311

Tankönyvek,

a tantestületek által előírt író- és rajzszerkesztés legelőnyösebben szerezhethők be „Minerva” könyvkereskedésben Arad, Dobó-utca 1. (a Ferenc-téri polgári fiúiskola mellett.) 5311

Egy másodosztály

Máv. éves vasuti bérletjegy, mérsékelt áron eladó. Cim a kiadóhivatalban. 5726

Gyümölcs szállító

kosarak eladók, 100 darabonként 5 kgramos fehér és tarka 24 kor., 5 kgramos hámozatlan vészéből 20 kor., 8 kgramos hámozatlan vészéből 80 kor. Marosborsa vasuti állomásig szállítva. Totterer János, Maroskapronca. 5727

Újonnan készült

nagy hordók tölgy- és cserfából, jó minőségben, 350, 800 literesek. 7, 8 száz hektósak, a legjutányosabb árak mellett kaphatók Vigh Lajos kádármesternél, upalos. 5388

Füstrendű

füstölt stráfszalonna, 1 60 fillér kilója, eladó. Meistrovich János. 5692

Iskolakönyvek,

papír és írószerek legelőnyösebben szerezhethők be Pichler Sándor könyv- és papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. sz. 5311

Makzók

a zsidó ünnepekre Mirjam, Noemi, Hevesi stb. izraelita imakönyvek, magyarban és németben rendkívül kedvezményes áron Krausz Paulin könyvkereskedésében, színházépület. Telefon szám. 511. 4541

Gisley Centenar

a legideálisabb éjeli mécs, füst és szagtalan, egyben melegen tartható a gyermek részére a tej vagy tea. Kapható Aradon, Éles Armin, Fejér Gyula, Török Andor és Társa, Róna Jenő, Hoffmann Ottó, Dürr Gusztáv cégeknél. Battonya: Geller Samu, Pécska: Luszti Ernő 5014

Benzin locomobil

12 HP. teljesen jó karban, jótállás mellett jutányos áron és kedvező feltételek mellett, azonnal eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt Vostinar Istvánné cég Világos. 4351

Rum compositio

jó házi rum előállítására Vojtek és Weisznál. III-711

Iskolakönyvek

Új és használt állapotban utóbbiak   félárban!

Minden tanszer a tantestület által előírt minőségben, a legolcsóbb árakon. — Legnagyobb választék körzők, iskolatáskák és minden egyéb rajz- és írószerekben. Kiváló tisztelettel:

Krausz Paulin

Átjel Péter-utca, Színház-épület.

KÜLÖNFÉLE.

Szép, tágas, portálos

üzlethelyiség és egy 8 szobás, előszoba, fürdőszoba, ur lakás november hó 1 ére kiadó. Bővebbet Deák Ferenc-utca 39. 5571

Illés-utca

183. sz. ház jó forgalmu fűszer üzlet, korcsmával együtt és 50 drb. tölgyfa padló eladó. Tudakozodni ugyanott. 5696

Fűtési idény közeledtével

a Herkules fűrészt vállalat irodája, Kossuth-utca 9. sz. ajánl a nagyközönségnek I. rendű aprított tűzifát 100 kilónként 2 kor. 70 fillérért hazaszállítva, ugyszintén egész, esetleg fél waggon rakomány cser-, bük- és gyertyánfát kártyelen kívüli legolcsóbb áron befuvarozva fűrészelve és hasítva. Motoros fűrészgépeink is hához rendelkezhetők. Felvilágosítást készséggel nyújtunk telefonon is 658. sz. 5451

Ha nem jól eszik

a hizója, adjon neki Vojtek és Weisz hírneves állat tápporából. III-711

Taxameteros

Bér-autok

Telefonszám **816**
2881
Szolgálat: reggel fél 8 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Zálogház.

ból arany, ezüst és ékszerek
Farkas Streicher J. cégnél
Arad, Tökölly-tér 1. sz.

1912. V. 1235/2. szhoz.

Árverési hirdetmény.

Az aradi kir. járásbírósnak a fenti sz. végzése következtében Weisz Samu temesvári lakos javára elleni 1191 kor 68 fill. tőke követelés, ennek 1912. évi április hó 23. napjától járó 6% kamatai 1/2 váltódíj és eddig 137 kor. 95 fillérben megállapított költségek erejéig lefoglalt és 1700 koronára becsült különféle ingók Aradon, Demeter-utca 41-42 sz. házban 1912. szept. hó 20-ik napjának délutáni 3 órakor nyilvános árverésen legtöbbet ígérő vevőnek el fognak adatni.

Arad, 1912. évi szept. hó 4-én.

Najmányi Béla,
bíróági végrehajtó.

Nagymennyiségű
maculatura
eladó.